

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 138-29 KASIM 1977 FİYATI: 5 TL

BORAN :
SEÇİMLER MC İLE
CHP ARASINDA BİR
REFERANDUM DEĞİLDİR

12 MART İLE SOSYAL DEMOKRASİ

Toplumcu belediye
anlayışı yerleşecek ve
yaygınlaşacaktır
İrem Acaroğlu'nun
özel demeci

BORAN : SEÇİMLER MC İLE CHP ARASINDA BİR REFERANDUM DEĞİL !..

"Türkiye'nin bugünkü koşullarına baktığımızda bir başka açıdan da bu mantığı geçersiz olduğunu görüyoruz. Eğer bu seçimlerde gerçekten bir referandum söz konusu ise, bu referandum AP ya da MC ile CHP arasında değil, sağ ile sol arasında bir referandum olacaktır. İkisi arasında değil kadar fark var. Çünkü Türkiye'de ne AP sağla özdeş olan bir partiye ne de CHP niteliği ve kapsamı itibarıyla sola özdeş olan bir partidir."

Boran daha sonra, "solla sağ arasındaki bir referandum'da, 'sağ'daki ve 'sol'daki oyların kendi içlerinde taşıdıkları önemi de büyük olduğunu düşünmüştür. Boran, CHP dahil solun toplanan oyları aynı düzeyde kalsa bile bunun içinde TIP'in oylarının yükselmesini, solun güçlenmesi anlamına geleceğini sözlerine eklemiştir.

KARAKAŞ, MHP'NİN ADAYI OLARAK BAŞKAN OLMUŞTUR

Boran sözlerine CHP'nin uzunca bir süredir sürekli sağa kayışını özetleyerek devam etmiştir. Meclis başkanlığı seçimine MHP ile yapılan işbirliğinin bu sağa kayış sürecinin en son ve belirgin halkalarından biri olduğuna değinen Boran, CHP'nin ön seçimlerdeki tutumu

yoksa ileridilk demokratlık adına üzülmek mi lazım, düşünmeye değer. CHP lideri olarak MHP'nin 'ümlü olma', 'anti-komünist olma' uyarılarını besap etmişsiniz, 15 kişi ayırmışsınız. Yani kendi partinizin içinde bir ayırım yapmışsınız. Sonunda 15 isim seçip MHP'ye sunmuşsunuz onlarda bunlardan birini seçmişler. Gerçekle Cahit Karakaş, CHP'nin değil, MHP'nin aday olarak meclis başkanlığına getirilmiştir."

"TUZLA BİZ EDİLMESİ GEREKEN BİR MANTIK"

Boran bundan sonra 'sol oyların' ilerleme ölçüsünün yalnızca CHP'nin aldığı oylarlanmayacağını tekrarlamış, bu arada CHP'yi sol değil "sağ kanadın sol uçundaki bir parti" olarak nitelendirmiştir. Boran bu konuda şunları söylemiştir:

"Türkiye İşçi Partisi'nin oyları anlamlıdır, önemlidir. Çünkü Türkiye İşçi Partisi toplumun ilerici, öncü ve temel gücü olan işçi sınıfının partisidir. Arkasında, işçi sınıfının mültefik emekçisi sınıflar vardır. 'Biz esasen sosyalistiz, ama şimdi CHP'nin güçlenmesi gerek, biz de gündüme sosyalizme bağlıyız ama bu durumda ne yapalım, CHP'nin soluna bakın ne kadar dağıtık, ne kadar peri-

şu mücadeleyi veremedi. Bugün de veremiyor. Demek ki iş, koyun başı sayar gibi baş saymakta değildir. Bir arkadaşımızın dediği gibi TIP'e verilen her oy faşizme karşı aklımız bir yumruk olacaktır, veya yine belirtildiği gibi verilen her oy aslında çift oy ağırlığı taşıyacaktır."

SOSYALİSTLER NABZA GÖRE ŞERBET VERMEZLER

Boran konuşmasının bundan sonraki bölümünde yerel seçimlerde sosyalistlerin sorunları yaklaşım biçimleri üzerinde durmuştur. Sosyalistler için hiçbir sorun genel sorunlar bütününden ayrı düşünülmemeyeceğini belirten Boran, bu açıdan yerel sorunların da Türkiye'nin genel sorunları çerçevesinde ele alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Sosyalistlerin bu tür seçimlerdeki propagandasının, sorunlar karşısında 'balkla birlikte yakutmak' olamayacağını belirten Boran, buna yansız ayrı bir yanığının da 'nabza göre şerbet vermek' olduğunu belirtmiştir. Gerçekçi tutumun, sorunların genel sorunların bir parçası olarak alınmasını yattığını belirten Boran, sorunların bu bütünlük içinde kitlelere anlatılacağını, yine bu bütünlük içinde ancak yapılabilecek olanların vadedileceğini anlatmıştır.

Boran özellikle büyük kentleri ilgilendiren çeşitli yerel sorunlar üzerinde durmuş ve bunların kapitalist düzenin genel sorunları ile nasıl bağlantılı olduğunu, büyük ve orta çıkar çevrelerinin çıkarları ile bu sorunların çözümünün nasıl çeliştiğini örnekleri ile anlatmıştır. Özellikle trafik ve konut sorunları ile ilgili örneklerde konuşmasını sürdüren Boran, geçekonduda yaşayanların sorunları üzerinde ağırlıklı olarak durmuş, sorunların kaynaklarına değinmiştir.

Boran sözlerini şöyle tamamlamıştır: "CHP'li belediye başkanlarının bazı işler yapmalarına engel olanlar yalnızca MC ltkidarı ile MC partileri değildir. CHP'nin kendi yapısı, kendi elemanları ve yöneticileri de bu engeller arasında yer almışlardır. Orta burjuvazinin örgütlü gücü, belediye başkanlarının yalnız bırakılmaları için kendi partilerini etkilemiştir. Propagandalarımızda bunları da birer birer anlatacağız.

"Özetlemek, hem yerel somut sorunlar üzerinde duracağız, hem de bu sorunları geniş çerçeveye, dışa bağunlu kapitalist düzene bağlayacağız. Bunları yalnızca birer şikâyet konuları olarak bırakmayacağız. Sorunların nedenlerini anlatacağız. Bu nedenlerden hareketle de çözümlerini sergileyeceğiz.

"Bunların tümünü birden başarabilmek, zor ama şereflî bir görevdir. Dünyanın her yerinde işçi sınıfı partilerinin görevi zordur. Çünkü burjuva partileri mevcut sistem içinde mevcut değerlere göre nabza şerbet vererek o toplama'ya çalışırlar. Oysa sosyalistler kesinlikle hiçbir zaman nabza göre şerbet vermezler. Çözümlerinde görev bunun için zordur. Ancak daha önce de belirttiğim gibi tarihin çarkı, işçi sınıfından, işçi sınıfının partisinden yana dönmektedir. Ve böyle olduğu içinde ki Türkiye'de işçi sınıfının partisi zorlukları göğüsleyerek zafere ulaşacaktır.

"Ergeç zafere ulaşacağımızdan hiç kuşku yok."

11 Aralık'ta yapılacak olan yerel seçimlere katılan Türkiye İşçi Partisi, 20 Kasım Pazar günü Ankara'da Makina Mühendisleri Odası salonunda, çok sayıda partili, aday ve sempatizanın katıldığı bir toplantı düzenlemiştir.

Toplantının açış konuşması TIP Ankara İl Başkanı Osman Sakalaz tarafından yapılmıştır. Sakalaz, mahalli seçim çalışmalarında partililere ve adaylara düşen görevlere değindikten sonra, mahalli seçimlere katılacakları leri süren, TIP dışındaki bazı "sol" partilerin çeşitli tutum ve davranışlarını eleştirmiştir.

Osman Sakalaz'dan sonra, Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu üyesi, Sosyal İş Sendikası genel başkanı ve Ankara belediye başkanı adayları Özcan Keşgeç söz almıştır. Keşgeç, konuşmasında ağırlıklı olarak yerel yönetim sorunları ve bu sorunların sosyalistler tarafından nasıl ele alınacağı üzerinde durmuştur. Kent baskının karşı karşıya bulunduğu çeşitli güçlükleri, sorunları ve bunlara sosyalistlerin yaklaşım ve çözüm biçimleri üzerinde örneklerle duran Keşgeç, "nihai ve köklü çözümün sosyalizmde olduğunu" belirtmekle birlikte, kent sorunlarının emekçilerden yana çözümünde adamların atılabilmesi için bugünden yapılması gereken görevlerin bulunduğunu da batırdırmıştır.

SOL CHP DEMEK DEĞİLDİR

Keşgeç'den sonra, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Boran, salonu dolduran kalabalığın "sosyalist Türkiye" sloganları arasında kırımıye gelmiştir.

Boran konuşmasına, yerel seçimlerin taşıdığı önem üzerinde durarak başladı. Boran, yerel seçimlerin önemine değinirken, AP ve CHP liderlerinin, mahalli seçimlerin önemini çarpılarak yanıtmaya çalıştıklarına işaret etmiş, "seçimleri MC ile CHP arasında bir referandum" olarak göstermenin, seçmene başka almak taşınmayan bir tuzak olduğunu söylemiştir. Boran "MC yada CHP" mantığını eleştirirken şu görüşlere yer vermiştir:

Boran, Keşgeç ve Sakalaz TIP Toplantısında

konusunda da şunları söylemiştir:

"Son yerel seçimler dolayısıyla yapılan önseçimlerde olup bitenler, CHP'nin ne kadar sağa kayışını göstermektedir. Daha balkç, halka hizmet sunmak isteyen, daha ilerici görünen bütün belediye başkan adayları önseçimlerde elenmiştir. Adaylıklar, daha sağda, genel merkezde daha 'itimat edilebilir' kişilerle bırakılmıştır.

"Ve nihayet son meclis başkanlığı seçimi CHP'nin sağa kayışını nereden kadar gittiğini göstermektedir. CHP lideri Ercir gazetelerde çıkan beyanında 'başkanlık seçiminde MHP'ye hiçbir ödün verilmemiştir' diyor. Güneş mi

şan, bunlar birleşse de biz de oylarımızı vermek' gibisinden ünlü deyim ile timsah gözyaşları dökenler de var. Bu tür mantık yürütenlerin de üzerine gideceksiniz ve bu tür mantığı tuzla bul edeceksiniz. Bunlar, yalnızca gerçeklerden, aldatıcı mazeretlerden başka şeyler değildir."

TİP'E VERİLECEK HER OY ÇİFT OY AĞIRLIĞI TAŞIYACAKTIR

Boran, dünnyanın hiç bir kapitalist ülkesinde 'işçi sınıfını temsil ediyorum' diyen partilerin yalnızca bir tane olduğunu sözlerine eklemiştir. Boran daha önce eleştirdiği mantığın, en çok oy alan iki partinin dışında hiçbir partiye oy verilmemesine götürecektir bir "tuzak" olduğunu tekrarladi. Boran konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Anlatmamız gerekir ki, CHP yerine TIP'e oy veriliirse, oylar kaybolmayacak tarzine tam yerini bulmuş olacaktır. Anlatmamız gerekir ki, verilen oyların ağırlığı yalnızca olan, oy verilen partinin taşıdığı niteliktir. İşte bugün CHP'nin mecliste 214 milletvekili var. Daha önceki dönemde 190 milletvekili vardı. Ama buna milletvekili ile CHP, 1965-69 arasında TIP'ü 15 milletvekilinin vermiş oldu-

YURUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sanbisi: Nihat SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALAZ • Yazı İşleri Müdürü: Metin CULHAOĞLU • Teknik Sekreter: Bülent ARTANLI • YONETİM: Konur Cemberci • İSTANBUL Tel: 26 35 67 • ADÖNE KOSULLARH: Yıllık: 200 TL, 6 Ayık: 100 TL AVRUPA 6 ayık: 250 TL, Yıllık: 500 TL, AMERİKA: 6 ayık: 325 TL, Yıllık: 650 TL. AVUSTRALYA/JAPONYA: 6 ayık: 400 TL, Yıllık: 800 TL. • Posta Çeki: YURUYUŞ Dergisi 100234. • İLAN KOSULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15 000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12 000 TL. • İcraatlarında situn satımı: 40 TL. Yayın İhtisarı % 50 indirilmiştir. • BASKI: Daily News Web-Ofset Tezisi • Kapak düzeni: İbrahim NİVAZOĞLU

12 MART İLE SOSYAL DEMOKRASİ

İçin KUÇUK

Bugün ortaya çıkan CHP-MHP yakınlaşmasını, iki parti arasındaki artan işbirliğini şaşırıcı bulanlar oluyor. Aslında şaşırıcı bulmamak gerekiyor. Sekiz ve dokuz Temmuz tarihlerinde toplanan Türkiye İşçi Partisi Dördüncü İl Temsilcileri toplantısına sunduğu raporda Behice Boran şunları söylüyor: "Demokratik özgürlüklerin savunucusu CHP hareketiyle açık tam boy faşizmin partisi MHP'nin aynı toplumsal kaynaklardan filizlenip boy atması şaşırıcı görüne de aslında hiç de şaşırıcı değildir." (Behice Boran, Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez, Yurt ve Dünya sayı 5, sayfa 146) Aynı toplumsal kaynaktan şu içenler, işbirliği yolunda, kendi varlıklarını engel saymıyorlar. Bu, bugün çok daha açık olan, birinci nokta.

İkinci nokta, birinci noktayı tamamlıyor. Behice Boran, şöyle devam ediyor: "Düzen için ve onun egemen sınıfı burjuvazi için temel sorun işçi sınıfının politik, ekonomik ve ideolojik hareketini ve onun başını çektiği genelinde demokratik toplumsal muhalefeti kontrol altına alabilmek, kontrol altında tutabilmek, sosyalizme yönelişi engelleyerek kapitalizmi sürdürebilmektir. Bu amacı gerçekleştirmek için de büyük burjuvazinin elinde iki yöntem vardır. 1) Bastırmak, sindirmek, 2) Oyalamak, oyalayarak sosyalizm yolundan saptırmak." 12 Mart ile bastırma ve sindirmeye çalıştı. 12 Mart sonrası da arkası kesilmeye komando terörü ile bastırma ve sindirme çabalarını sürdürdü. Ancak 12 Mart sonrası dönemde bastırma ve sindirme çabalarını saptırma planları da beraber gitti Beraber gidiyor. 12 Mart ile sosyal demokrasi, bu anlamda, birbirini tamamlıyor. Sosyal demokrasi, 12 Mart'a artan bir birikim ile gelen mücadele kararlılığı, mücadele bilincini, durdurma, saptırma ve geriletme işlevini görüyor. Bu işlevi tamamlama noktasına doğru hızla mesafe alıyor.

12 Mart, işçi sınıfının siyasal örgütünü, ilericileri ve demokratları bastırdı, canlar aldı ve hapisler kurdu. Bunları yaptı. Ancak başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm ilericileri, demokratların mücadele kararlılığını ve bilincini gerilettirdi. Dağıttı ve saptırdı. Ancak mücadele kararlılığı ile bilincini yüksek tutmak için, hergündaha da genişlemek için vazgeçilmez olan örgütlü mücadeleye darbe indirdi. 12 Mart öncesinde, kendi içerisinde zaman zaman vazgeçilmez ölçüde sert olan tartışmalarla büyüyüp serpiyen demokratik toplumsal muhalefetin başını çeken işçi sınıfının siyasal örgütünü kapattı. Bu, kıyılın canlarını yanında, 12 Mart'ın en büyük kazanımı oldu. Örgütsüzlük ortamı içinde sosyalizmi hedefleyen mücadele kararlılığı ile bilincini geriletmek kolaylaştı. Bu işi sosyal demokrasi üstlendi. Haziran seçimleri, bir yanı ile, sosyal demokrasinin 12 Mart'ı tamamlayıcı rolünü ne ölçüde yerine getirebildiğini sergiledi.

12 Mart, kütleli bastırdı. Sosyal demokrasi, bilinci dağıttı. Kütesiz bilinc, bilinçsiz kütle olmaz. Olursa da bir işe yaramaz. Sosyalist iktidara yürüyen işçi sınıfı hareketini durdurmak için ikisi de gerekli. Üstelik ikisi birden gerekli. Dar anlamda 12 Mart döneminin sonunda ikisi birden yapıldı. Hala yapılıyor. Birbirini tamamlayıcı ölçüde yapıldı. 12 Mart'ın terör örnekleri, sosyal demokrasinin ağızında, sosyal demokrasinin çıkar yol olduğunu güçlendirebilmenin bir yöntemi haline geldi. 12 Mart'ın terör çizgisi, dar anlamda 12 Mart döneminin sonunda da sürdürüldü. Komando örgütleri terör ve cinayetlerini eksik etmedi. Sosyal demokrasinin sözcüleri, koyun sayar gibi komando kurşunlarına hedef olarak canlarını kaybedenleri saymaya başladılar. Artan şehitlerle hükümete gelme arasında bir ilişki kurdular. Tek başına mücadele kararlılığı ile bilincini geriletmeye yetmeyen ve yetmeyecek olan komando cinayetleri, sosyal demokrasinin propaganda malzemesi içinde 12 Mart'ın eksikliğini tamamlamak için kullanıldı.

Bugün bu noktanın sonuna gelindi. Yaz başından itibaren 12 Mart çizgisi ile sosyal demokrasinin ortak noktaları daha somut olarak ortaya çıkmaya başladı. Sosyal demokrasinin Haziran seçimlerine girerken 12 Mart paşalarını, Adalet Partisi ile yakınlaşmasının hiç de rastlantı olmadığı ortaya çıktı. Bugün çok somut olarak ortaya çıktı. Sosyal demokrasi, balyozcu 12 Mart hükümetinin bir bakanını MHP'nin adayı olarak meclis başkanlığına getirdi. Adana gibi büyük bir kentte N. Erim'in koruma amirliği ile övünen bir kimse sosyal de-

mokrasinin belediye başkanı adayı oldu. Dahası da var. Somut durum, bilinci ve ideolojisini de beraberinde getirdi. Bu seçim kampanyasında sosyal demokrasinin başkanı, "halk" sözünü tümden unuttu. CHP Genel Başkanı hiç bir konuşmasında, bırakınız bir zamanların ünlü "halk iktidarı" sözünü, "halk" sözünü de ağızına almaz oldu. "Halk" gitti, yerine "ulus" ya da "Türk Uluğu" geldi. "Demokrasiyi kurtarmak" deyimi gitti, yerine "devleti kurtarmak" geldi. "Devletin rejimden de daha büyük bir tehlikeye olduğu" gibi, bırakınız sosyalistleri, burjuva bilim adamlarının bile anlamakta güçlük çekeceği "tezler" ortaya çıktı. 12 Mart ile sosyal demokrasinin ortak çizgileri, 12 Mart deyişlerinin de ön plana çıkmasına yol açtı.

Ama tüm bunlar kolay olmadı. CHP Genel Başkanı'nın Kartal ve Bayrampaşa'da yaptığı konuşmaların yazılı metninde ilk kez şu düşünceler yer aldı: "Böyle bunalımlı dönemlerde oylarının ne kadar ağırlık ve değer kazandığını bilen yurttaşlarımız, herhalde, şu dar geçitten eslenliğe çıkışı sağlayabilecek bir iktidar oluşturabilmeleri söz konusu olmayan bazı partiler uğrunda veya bağımsız adaylar uğrunda oy harcamayacaklardır." Solundaki oyları tutsak sayan sosyal demokrasi, ilk kez bu seçimde bu oylardan kuşku olduğunu açığa vurdu. CHP Genel Başkanı, "iktidar oluşturabilmeleri söz konusu olmayan partiler uğrunda" oy harcanmamasını istedi. Halk Partisi'nin, MHP ile yakınlaşmasının da etkisiyle, oy isteme gerekçelerinden kula kula yalnızca "iktidar oluşturabilmek" kaldı.

Bilinçli ve kararlı ilericilerden oy istemek için ileri sürülebilecek gerekçelerin en zayıfının "iktidar oluşturabilmek" olduğunu kabul etmek gerek. Ancak bu dayanaksız gerekçenin de sosyal demokrasinin başkanı tarafından geliştirilmiş olmadığını kabul etmek gerek. Bu gerekçe Haziran seçimlerinden önce DİSK üst yönetimi tarafından sosyal demokrasiye oy verilmesinin dayanağı yapıldı. Şimdi sosyal demokrasi tarafından işçi ve emekçilere karşı kullanılıyor. Bu yüzden bu zayıf gerekçe üzerinde durmak gerekiyor.

Bir kez sosyal demokrasinin oyunu artırdıkça hükümet kapısından uzaklaştığı gözle görülüyor. Sosyal demokrasi, yalnız yetmiş üç seçimlerinden sonra hükümet ortağı olabili. Oylarını artırmasına karşın yetmiş beş ve yetmiş yedi seçimlerinden sonra hükümet ortağı olmadı. Oylarını artırmadan, yetmiş üç seçimlerinden önce, en azından muhalefet sayılabiliyordu. Tekellere karşı, büyük mağazacılığa karşı, teşvik soygununa karşı çabılıyordu. Oyunu artırdıkça muhalefet bile olamayacağını gösterdi. Çünkü oyunu artırdıkça büyük burjuvazinin oyununu oynamayı daha açık bir politika haline getirdi.

İkincisi, iktidarla sayı arasında bire bir ilişki kurmak, her türlü ilericilerin anlayabileceği bir mantık olmaktan çok uzak. Unutmamak gerek: Bilinçsiz sayılar-hiç-bir işe yaramaz. Sayılarla çoğaltılabilmeyen fazla bir işe yaramayacağı gibi. Sayılara güç veren, belli bir sayıya ulaştıktan sonra, sayıları artırmak değildir. Artık sosyalist iktidara yürüyen hareketi, koyun saymaktan ayırt etme zamanı çoktan geldi geçti. Kütleler olmadan sosyalist iktidar olmaz. Ancak kapitalizmin Türkiye'de de hükümünü en derin bir biçimde sürdüren eşitsiz gelişme yasasında, belli büyüklüğe ulaşmış kütlelerin sayısal eksiğini, kararlı ve bilinçli bir örgüt ile kat kat aşmak mümkün. Artan sayılarda örgütlenmiş bilinc, iktidarın kapısını aşan tek anahtar durumunda

Sayılar da, bilinc de birden bire artmaz. İşçi sınıfının siyasal örgütüne verilen hiç bir oy boşa gitmez. Bunu anlamak için Haziran seçimlerini hatırlamak yeterli. Haziran seçimlerinde Türkiye İşçi Partisi, sayılarla ölçüldüğünde, son derece düşük oy aldı. Ama sayılarla ölçüldüğünde bu düşük oy, büyük sermaye ve örgütlerinin anti-komünizm ticaretini durdurmadı. Sosyal demokrasi, anti-komünist olduğunu bu seçimlerden sonra ve yerel seçimlere girenken resmileştirmek ihtiyacını duydu. Bununun anlamı olmalı. Türkiye toplumdaki mücadele kararlılığı ve bilincinin kökü kazanmadıkça işbirlikçi büyük sermaye rahat bir gün görmeyecek. Büyük sermaye bunun çok açık bilincinde. İleri ve demokratların da oyların bilincinde olmaları gerekir. Oylarını değerlendirebilmek için, oylarını, nesnel olarak karşı oldukları büyük sermayenin karşısına koymaları gerekir. 12 Mart ile sosyal demokrasinin artan iççiliğine gerekli cevap, oyların bilincine varmaktan geçiyor.

YEREL SEÇİMLERDE SOSYALİST HAREKET TEK ALMAŞIKTIR

• MC Hükümeti Başkanı Demirel, Bayram Gazetesi'ne verdiği demeçte Amerikan bankalarının Türkiye'ye kredi açmakta yaşadığını söyledi "bunun sadece ekonomik kısıtlar içinde mütalaa edildiğini sanmamın doğru olduğu kanaatinde değilim" dedi. MC Hükümeti, bayramdan bir gün önce Mart 1977 tarihinde Moskova'da imzalanan Türkiye-Sovyetler Birliği ekonomik işbirliği anlaşmasını onaylayarak yürürlüğe koydu.

• Demirel, aynı demeçinde, bir hükümet var iken "şu anda" CHP-AP koalisyonu üzerinde konuşmayacağını söyledi. Mevcut hükümetin dağılması halinde CHP-AP hükümeti üzerinde durabileceğini gösterdi. CHP Genel Başkanı ise MC ile CHP arasında var olduğunu ileri sürdüğü referandumu kendisi ile MC arasında bir referandum indirici. Bayramda Zonguldak'ta CHP adayından çıkayet edenlere "oylarınız bana veriyorsunuz, adaylar önemli değil" dedi.

• TİP Genel Başkanı Boran, yerel seçimlerin MC ile CHP arasında bir referandum olmadığını vurguladı. Boran, "CHP, niteliği ve kapsamı itibarıyla sola özdeş olan bir parti değildir" dedi.

"Türkiye gibi fevkalade geniş kaynaklara sahip bir ülkenin, diğer ülkelerle mukayese edildiği takdirde, bulabildiği imkanlar fevkalade eziştir. Bunun sadece ekonomik kısıtlar içinde mütalaa edildiğini sanmamın doğru olduğu kanaatinde değilim."

"SİKINTIYI İZAH EDEMİYORUM"

Türkiye basınının düzeyini ve içeriğini belirleyen Bayram Gazetelerinin tek ilginç sayfası, Ecevit'in eski bakan danışmanlarından Remzi Şahin'in MC Hükümetinin başı Süleyman Demirel ile yaptığı mülakat oldu. Bu mülakat, zaman zaman kullandığı kelimelerle 27 Mayıs öncesinde Mendere'e hakim olan "havayı" yansıtırdu. Demirel, üstü kapalı bir biçimde Amerika Birleşik Devletleri'nden yakınırlık "çok şeyler söylemek istiyorum ama şimdi söyleyemem" havasını vermeye çalıştı. Demirel, emperyalist ülkelerin Türkiye'ye gerektirdiği ödük döviz veremelerinden yakındı. Emperyalist ülkeler, Türkiye'ye "fevkalade cüzi imkanlar" tanıyorlardı. Demirel, ilerde kendi başına derit açabilecek düşüncelerini, şu sözlerle ifade etti:

Demirel, Remzi Şahin'e pek deritli konuştu. Uzun süre Ecevit'in yakını olduğunu sonra "Umud Taciri" adlı kitabı ile Ecevit'le bağlarını koparan Remzi Şahin'e içini dökmeye fırsatını buldu. "Bizim münasabette bulunduğumuz büyük ticari bankalar, bilbassa Birleşik Amerika'da dövizce çevrilebilir mevduat meselesinde ve yeniden Türkiye'ye kredi verilmesi meselelerinde fevkalade ağır

davranmaktadırlar" diyen Amerikalı Demirel, çaresizliğini, şöyle dile getirdi: "Bunun arkasında aynı sebeplerin bulunup bulunmadığını zaman gösterecek. Yani şimdi, böyle bir iddiada bulunmak benim için çok erken. Fakat bir akıntı içinde bulunduğumuzu, zaman zaman bu akıntıyı izah edemediğimizi ifade etmeliyim."

SOVYETLER BİRLİĞİ İLE İŞBİRLİĞİ

Demirel, bu sözleri ifade etmeye hazırlanırken, MC hükümeti bakanlar kurulu, 16 Mart 1977 tarihinde Moskova'da imzalanan fakat bir türlü onaylanmayan Türkiye-Sovyetler Birliği ekonomik işbirliği anlaşmasını onaylamak zorunda kalmıştı. Türkiye için en yararlı ekonomik ilişkilerin ancak sosyalist ülkelerle kurulabileceği, dünya ve Türkiye kapitalizminin sorunlara dolu gelmesi içinde kendisini bir kez daha kabul ettiyordu. On yıl süreli bu işbirliği anlaşması ile Sovyetler Birliği, Türkiye'de demir-çelik, alüminyum, metal sanayii, enerji üretim ve özellikle termik santrallerin kurulmasında yardımcı olacaktı. Tüm burjuva partilerinin anti-komünizm ve anti-sovyetizm ticaretini tek geçeri siyasal meta haline getirdikleri bir ortamda Sovyet teknolojisi ve sanayii ile işbirliğini kurmak kaçınılmaz oluyordu.

Bakanlar Kurulu tarafından onaylanan anlaşmaya göre ekonomik işbirliğinin gelişmesi ve uygulanmasını izlemek için Türk-Sovyet Ekonomik İşbirliği Karma Komisyonu harekete geçecekti. Demirel, onaylanan anlaşma ile Türkiye'nin sanayileşmesine sağladığı bir yardımcı bulmanın yanında Batı ülkeleri karşısında pazarlık gücünü de artırmayı planlıyordu.

Son günlerde ekonomi ile politikanın ne kadar içiçe olduğunu MC hükümeti bilecek durumdur. MC Hükümeti, döviz akıntılarını nedeniyle Irak ve Libya'nın petrol gönderme konusundaki tutumuna son derece bağlı bir hale gelmiştir. Irak, karşılığı ödemediği için Türkiye'ye petrol göndermeyi durdurdu. Sonra Nisan ayına kadar petrol gönderme kararını aldı. Irak'ın bu kararını, Sedat Haininin İsrail'e gitmesiyle doğrulanan doğruya ilgili bulundu. Amerika

Birleşik Devletleri, Sedat Haininin yalvarışını maskeleyerek için Türkiye'nin bu gezi lehine demec vermesini istedi. Ancak petrol musluklarını elinde bulunduran Irak, Çağlayağlı'nın Sedat Haini lehine demec vermesini, petrol musluklarını kapatarak, önledi.

Fakat iş bununla kalmadı. Amerika'nın baş adamı Çağlayağlı, 30 Kasım tarihinde Kahire'ye ziyaret etmek istiyordu. Arap halkları arasında hala saygınlığa sahip Türkiye'nin Dışişleri Bakanının Sedat Hainini ziyaret etmesi, Sedat ve Amerika için ayrı bir öneme sahipti. Ancak böyle bir ziyaret, Irak'ın petrol musluklarını yeniden kapatmauna yol açabilecekti. Bu yüzden MC hükümeti iki cami arasında kaldı. Sikintısını yenenin bir yolunu, Ecevit'in sonra Türkiye ile yakınlaşmaya başlayan Libya'nın çağrılı olarak Libya'ya gidecek olan Türkiye'nin ziyaretine buldu. Türkiye'nin Kaddafi'yi ikna etmesi halinde Çağlayağlı'nın de Kahire'ye gitmesi mümkün olacaktı.

"ŞU ANDA" CHP-AP KOALİSYONU

Demirel, bayram demecinde, CHP-AP koalisyonu konusunda ilk kez yumuşak bir üslup kullandı. CHP-AP koalisyonunu toptan reddetmek yerine "şu anda" konuşmanın yersizliği üzerinde durdu. Şöyle dedi: "Halen bir hükümet görev başında olduğuna göre bir muhayyel koalisyon üzerinde görüşmeyi ben hükümetin başı olarak doğru bulmam. Binaenaleyh bir AP-CHP koalisyonu tartışmasına benim taraf olmam mümkün değildir şu anda." Ancak Demirel'e göre "şu anda" mümkün olmayan daha sonra mümkün olabilecekti. Demirel, ilk kez bu hükümetin kalıcı olduğundan söz etmedi ve şunları söyledi: "Görev başında bulunan hükümet şu veya bu şekilde görevi bıraksa veya bırakmak mecburiyetinde kalsa o zaman yeniden bir hükümet kurma şu konusu olur."

AP Genel Başkanı CHP-AP koalisyonunu kimlerin istediğini bildiğini fakat bunlar üzerinde söz söyleyemeyeceğini açıkladı. Seçimlere girerken büyük sermaye ile emperyalist güçer hakkında dikkatli olma ihtiyacını duyuyordu. Bu konuda da şunları söyledi: "Bir AP-CHP

"İslamköy'lü Sülü"den, "Üçkuyu köyünden Ali"ye

Yılların gazetecisi Mehmet Kemal, gazeteciliği bırakıp falcılığa başladı. Şöyle yazıyor: "Karşı karşıya oturup konuşurken gördüm ki, ilerde Vedat Dalokay kadar popüleri olacak, çok şeyleri başaracak, Halk Partisi'nin yoğunu yetiştirdiği tipik bir sosyal demokratlar." Mehmet Kemal, Ali Dinçer'in karşısına oturur oturmaz bunları anlamış. İslamköylü Sülü'den sonra Kirsehir'in Üçkuyu köyünden Ali'nin "çok şeyler başaracak" bir sosyal demokrat olduğunu hemen anlayıvermiş.

CHP Belediye Başkan Adayı Ali Dinçer, Mehmet Kemal'e demiş ki: "1971 yılında Endüstri Mühendisi olarak hayata atıldım. Girdiğim ve kazandığım sınavlara karşın CHP'li olduğum için işe alınmadım." Bunlar yetmezmiş, Mehmet Kemal'in kendisi de eklemi: "Bu arada bir parantez açalım. Devlet Planlama Teşkilatı sınavlarını kazanıyor. Kazandığı kendisine bildiriliyor. Tam gidip işe başlayacağı zaman, 'hayır sen kazanmadın' diyorlar, işe almıyorlar"

Ne yazık ki Ali Dinçer'e mi, yılların gazetecisi Mehmet Kemal'e mi? Bir Devlet Planlama Teşkilatı kurulduğu tarihten beri Teşkilat'a alınmamış bir tek CHP'li mevcut değil. İki: Bugün de DPT'de demokrat, ilerici ve CHP eğilimli kadrolar var. Öç: Bu tarihte DPT, başbakan yardımcısı Atilla Karaosmanoğlu'na bağlı idi. Karaosmanoğlu'na herşey söylenebilir ancak bir CHP'liyi işe alamaz, dememez. Daha 1960 yılında bile solcuların girmesini yasaklayan MİT raporlarına karşı çıkmıştı. Öbre: Karaosmanoğlu, Başbakan Yardımcılığından ayrılınca CHP kontenjanından iş Bankası yönetimi kurulu azası yapıldı. Beş: Zamanın bir daire başkanı 1977 seçiminde CHP kontenjanından milletvekili yapıldı. Bir diğer başkanı İstanbul adayı oldu. Bir diğer başkanı Çarşkkale aday adayı oldu. Bunlar mı CHP'li Ali Dinçer'i işe almıyorlar? Altı: Ali Dinçer, DPT uzman yardımcısı sınavını kazanmadı. Sınav tutanaklarında bunlar yazıldı. Bunun için işe alınmadı.

Ali Dinçer'in söyleyip de Mehmet Kemal'in yazdıklarından tek doğru olan, makina mühendisleri başkanı olması. Ancak seçimi de ilericilerle değil gericilerle işbirliği yaparak kazandı. Yönetimin sonunda da makine mühendisleri odasını gericilere kapırdı. Gazetecilik, söyleneni yazmak değil, doğruları ortaya koymak.

İslamköylü Sülü'den sonra Üçkuyu köyünden Ali, "Ecevit'i tanımasaydım, ben de belki silahlı, molotof kokteyli gençler arasında katılabilirirdim. Ecevit beni de demokratik sola çekti." diyor. Ecevit'in, Üçkuyu köyünden Ali'yi nereye çektiği bilinmez. Ancak iyi bir iş yapmış olduğu muhakkak. Ali Dinçer'i tüm ilericilerin arasından çekip çıkarmakla ilericilere büyük bir yardımda bulundu. Öğrenciliğinde, mühendisliğinde ve politikacılığında hep gericilerle işbirliği yaptı. Doğrusu Ecevit, İslamköylü Sülü'yi başbakanlık koltuğundan çekip almazdı ama, Üçkuyu köyünden Ali'yi ilericilerin arasından çekip çıkararakla önemli bir iş yaptı.

TİP toplantısından bir görüntü

koalisyonunu isteyenler kimsenin meçhulu değildir. Ve herhalde gerekçeleri de kimsenin meçhulu değildir. Ben bu konuda bir mütalaa yürütmediğime göre, bunun gerekçeleri üzerinde de herhangi bir mütalaa bulunmak istemiyorum."

"TOM ADAYLAR BENİM"

CHP AP koalisyonu, böyle bir kombinasyonu en önemli engeli halinde gören Demirel'in de tartışma gündemine girerken, CHP bir yandan CHP-MHP ve diğer yandan da daha büyük bir istekle bir CHP-AP koalisyonu için yüz kızartıcı ödünler verirken CHP Genel Başkanı, seçim kampanyasını MC ile CHP arasında bir referandum olarak gösterme çabalarını sürdürüyordu. CHP böyle bir referandum masalı ile tutsak saydığı ileri ve demokrat oyları asıl sahibine, Türkiye İşçi Partisi'ne akışını önleyebileceğini düşünüyordu.

Fakat bu seçimlerde kullanılan referandum masalı, kitlelerin somut tepkisi ile karşılaşmaya başladı. Bunun en tipik örneği bayram günü Ecevit'in seçim bölgesinde ortaya çıktı. Zonguldak'ın Ulus ilçesinde Ecevit'i dinleyenler başsuz aday lehine gösteri yaptılar. Bunun üzerine CHP Genel Başkanı, kendi partisinin adayını savunmak ihtiyacını bile duymadan "adaylar önemli değil, bana o vereceksiniz" dedi. Böylece MC ile CHP arasında kurulmaya çalışılan referandum masalı MC ile Ecevit arasında bir referandum indirgenildi. Ecevit, siyasi imajını erimesini durdurmak için her gün daha çok kendi imini ön plana çıkardı. Bu, referandum masasının, bunu ortaya atarlar için bile inandırıcı olmadığını gösteren bir işaret oldu.

BORAN KONUŞUYOR

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, yerel seçimlerle ilgili ilk ayrıntılı konuşmasını Ankara'da yaptı. Tüm TIP örgütüne bir direktif niteliği taşıyan ve büyük bir heyecanla dinlenen bu konuşmasında Behice Boran, CHP'nin referandum mantığını çürüttü. TIP Genel Başkanı, bu konuda, şunları söyledi: "Türkiye'nin bugünkü koşullarına baktığımızda bir başka açıdan da bu mantığın geçerisi olduğunu görüyoruz. Eğer bu seçimler de gerçekten bir referandum ise, bu referandum AP ile CHP veya bütünüyle MC partileri ile CHP arasında bir referandum olmayacaktır. Sağ ile sol arasında bir referandum olacaktır. İkiisi arasında dağlar kadar fark var. Çünkü Türkiye'de ne AP sağla ödeş olan bir partidir ne de CHP niteliği ve kapsamı itibarıyla sola ödeş olan bir partidir."

Türkiye İşçi Partisi, İstanbul'da Kazablanka, Ankara'da Makina Mühendisleri sionlarında yapılan ve adaylarla parti üyelerinin ve sempatanlarının katıldığı toplantılarla yerel seçim kampanyasını açmış oldu. YÜRÜYÜŞ, başkaya verilirken yerel seçimlerle ilgili tüm hazırlıklar tamamlandı. Afişler, yerel seçimlere ilgili olarak Türkiye İşçi Partisi'nin görüşlerini açıklayan broşürünü başkaya tamamlandı. Çeşitli kentlerde her eve kadar dağıtılan bildiriler ile TIP'in seçim kampanyası hız kazanmaya başladı.

TANDOĞAN'DA MİTİNG

Türkiye İşçi Partisi'nin radyo açıklamaları, seçim kampanyası her bakımında yerel seçimlerde sosyalist hareketin tek alması olduğunu gösteriyordu. Bütün bu seçim kampanyası boyunca işçi ve emekçi kitlelerin gerçek sorunları, karşılanmayan talepleri, tek tek istekleri işçi sınıfı ideolojisinin bütünlüğünü ne oturtulacak dile getiriliyordu. Ankara İİ Örgütü ise 4 Aralık pazar günü Tandoğan'da yapılacak mitinge hazırlanıyordu. Bu seçimler, Türkiye'nin sorunlarının ancak işçi sınıfının mütefiki emekçilerle iktidar almanın halinde çözümlenebileceğini daha geniş yayınlara anlatmak için bir olanak olarak ele almıyordu. İşçi sınıfının iktidarı için mücadele etmek aynı zamanda demokrasinin mücadelesi demek anlamına geliyordu. TIP Genel Başkanı Behice Boran bu seçimlerde CHP dahil solun toplam olarak aynı düzeyde kalsa bile bunun içinde TIP'in oylarını yükselmesini, sorun güçlenmesi anlamına geleceğini vurguluyordu.

Bugün dünden bellidir :

"Tarihsel buluşma"

Bugün dünden bellidir. Tıpkı yarın bugünün kurulduğu gibi. CHP, hiç bir zaman faşist siyasal örgüte sınıfsal açıdan bakmadı. Sınıfsal açıdan bakmaması, sınıfsal açıdan bakmasının imkansızlığından ileri geldi. CHP, MHP örgütünü sermayenin bir hareketi olarak değil de, bir takım sapık ve başı dönmüş kimselerin hareketi olarak görmeyi tercih etti. Çünkü MHP'nin sermayenin bir hareketi olarak görmek aynı zamanda sermayeye karşı bir tutum almaya gerektiriyordu. CHP, sermayeye karşı tutum alacak her türlü bakış açısından vebadan kaçarak gibi kaçtı.

ÇEKİLEN TELGRAFLAR

YÜRÜYÜŞ'ün 31 Mayıs 1977 tarihli 112. sayısında CHP Genel Başkanı Ecevit'in, başbakan olarak, Ölkü Ocakları genel başkanına çekilmiş iki kutlama telgrafı yer aldı. Bu telgrafların çekildiği tarihte Ölkü Ocakları genel başkanı cınayit iddiası ile polis tarafından aranıyordu. Sınıfsal ilişkiler içinde CHP, bir takım gönül alıcı telgraflarla faşist örgütleri "barışçı" bir çizgiye çekebileceğine inanıyordu.

Yayımlanan telgraflar, gerçeklerin üzerine yürüme yerine gerçeklere gözlerini kapayarak rahata ereceklerini düşünenleri pek üzdü. Özümleke yerine düşünselerdi bugün daha çok üzülme durumunda kalmazlardı. YÜRÜYÜŞ'ün 26 Temmuz 1977 tarihli 120. sayısında yer alan "MHP ile Yakınlaşma Demokrasiye İhanettir" başlıklı haber yorumu da şaşkırtıcı bulmazlardı. Bu haber yorum şöyle başlıyordu: "CHP ve MHP arasında ve dolaylı kanallarla başlatılan 'diyalog' ilk mayesini iki partinin genel sekreterleri arasında mektuplaşma ile verdi. CHP Genel Sekreteri Orhan Eyyüboğlu'nun MHP Genel Sekreteri Osman Albayrak'a yazdığı mektupta şu cümleler yer aldı: "Genel başkanımız Sayın Ecevit'in yüreğinde insanlık sevgisi, barış duygusu o kadar kökleşmiştir ki, sevgi, barış ve saygı kelimeleri Ecevit'in simgesi olmuştur." Bu sözler Eyyüboğlu'nun bir alışkanlığı haline getirdiği her demekte Ecevit'in kişiliğine övgü ifade etme politikasının bir örneği olanaktan fazla bir anlam ifade ediyordu. En azından bu mektuplaşmadan CHP Genel Başkanı'nın haberi olduğunu ve belli bir zaman içinde iki parti arasındaki yakınlaşmaya 'ümitle' bakılabileceğini gösteriyordu."

ECEVİT VE GÜN SAZAK GÖRÜŞMESİ

Aynı haber yorumu ve tirnak içinde de, işbirliği için MHP'nin CHP'den "ko münizme karşı olduğunu açıklanması isteği de yer alıyordu. YÜRÜYÜŞ, o zaman bu isteğin CHP Genel Başkanına nasıl ulaştırıldığını yazmadı. Şimdi yazıyor: İstek, bir aracı ile, Ecevit-Gün Sazak görüşmesinde dile getirildi. Ecevit, kısa azınlık hükümetinin son günlerinde başbakanlık konumundan aracı ile MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak ile konuştu. Görüşme telefonla yapıldı. Görüşmeyi, Ecevit'in amla Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay yaptı. Ecevit'in sorularını Gün Sazak'a, Sazak'ın cevaplarını da Ecevit'e aktardı. Ece-

• "Şecaat arzederken sirkatin söyler" sözünü, uluslararası sermayenin Türkiye sözcüsü Abdi İpekçi doğruladı. Çeçen pazar günü başyazısında hain Sedat'ın İsrail ziyareti ile CHP-MHP işbirliği ile meclis başkanı seçilmesi arasında paralellik kurdu. Hain Sedat'ın gezisine ve CHP'nin MHP adayını meclis başkanı seçmesine karşı çıkanları "içerdeki ve dışardaki fanatikler" adlı yazısı ile eleştirdi.

• YÜRÜYÜŞ'ün 26 Temmuz 1977 tarihli sayısında yer alan "MHP ile Yakınlaşma Demokrasiye İhanettir" başlıklı haber yorumunda işbirliği için MHP'nin CHP'den "ko münizme karşı olduğunu açıklanması" istediği yazıldı. Meclis başkanı seçimi dolayısıyla CHP Genel Başkanı bu açıklamayı da yaptı. CHP, MHP ile işbirliğini bir CHP-MHP ya da CHP-AP hükümetinin aracı olarak kullanmak istiyor.

DURUM

İçerdeki ve dışardaki fanatikler

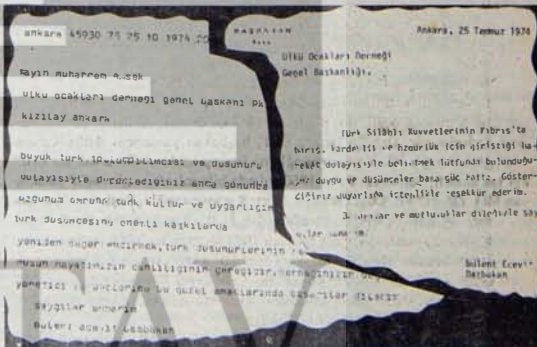
İKTİHARA girilmeden önce hatırı ve sevgisi bir tutum oldu. Hain Sedat'ın Başbakan Sedat'ın işbirliği için her gün daha çok kendi imini ön plana çıkardı. Bu, referandum masasının, bunu ortaya atarlar için bile inandırıcı olmadığını gösteren bir işaret oldu.

- Başkan seçimiinde bir partinin bazı sürmesinin CHP'ye öne sürme Ecevit, komandı de, İstis yoktur, olmoze d
- CHP Genel Başkan MC'nin sonu olcak

BORAN: «MECLİS BAŞKANLIĞINI GERÇEKTE MHP KAZANIR»

"Tarihsel Buluşma"

vit, Gün Sazak'a, "faşist olmadığınıza nasıl emin olacağız?" diye sordu. Sazak, karşılıklı açıklamaların bunun yapılabileceğini bildirdi. MHP, Ecevit'in CHP'nin anti-komünist olduğunu açıklamasını istiyordu. MHP, faşist olmadığını açıklayacaktı. Ecevit, bu sözlerle nasıl güvenileceğini sorunca Sazak "biz sizin açıklamanıza güvencemiz, siz de bizimkine güvenceniz" dedi. CHP, bu açıklamayı, meclis başkanı seçimi dolayısıyla yaptı. Başkan seçi-

minden sonra CHP Genel Sekreteri Eyyüboğlu, "biz faşistlere de barışçı yapıyoruz" diye övündü. İki parti arasında "diyalog" ilerliyordu. CHP, MHP ile güçlendirdiği diyalogu bir CHP-AP koalisyonu aracı olarak kullanmak istiyor. Bu kez AP'ne şah demek istiyor: Ya CHP-MHP koalisyonu ya da CHP-AP koalisyonu. CHP Genel Başkanının yerel seçimlerden sonra vaad ettiği "hükümet" işte bu iki alternatifte dayanıyor.

İLERİCİLİK VE SOSYALİZM ADINA NELER YAPILIYOR?

Yeni bir seçim dönemine girdi. 5 Haziran'ın üzerinden çok geçmeden nabızlar yeniden hızla atmaya başladı. Gündemde yine "ilerici", "demokrat" ve hatta "sosyalist" aydınlarımızın nabızlarının nasıl attığı sorusu var. İlerici basının sayfalarına şöyle bir göz atıldığında bazı ipuçları bulmak mümkün. Bu ipuçları, 5 Haziran seçimleri öncesindeki daha farklı bir ortamda olduğumuzu gösteriyor. En azından "İlla CHP" tutumunun büyük değişiklikler giderek yıkılmaya yüz tuttuğu görülüyor. İlerici basının sayfaları, köşeleri ve sütunları bunun dürist yada "kuvrak" örnekleri ile dolu.

ŞARKI DEĞİL ŞARKICI

Örnekler üzerinde durulacak. Ancak bu örnekleri kavrayabilmek için biraz genlere dönmek gerekli. Öyle çok da genlere değil, İsmail Cem'in TRT genel müdürlüğünden alındığı dönemlere.

Hatırlayacakınız, bu dönemde tüm ilerici, demokrat ve sosyalist kamuoyu Cem'in TRT'den alınması karşı çıktı. Cem'in TRT'nin yasal genel müdürü olduğuna savundu. Bugün de savunuyor.

Örgütlü sosyalist hareket de, onun dışındakiler de Cem'in TRT genel müdürlüğünü savundular. Ama burada örgütlü sosyalist hareketin farklı yaklaşımına da gözleri kapamamak gerekiyor. Yaluzca sosyalist hareket Cem TRT'sini eleştirecek, Cem TRT'sini ilericilik açısından beğenmeyecek Cem'in TRT genel müdürlüğünü savundu. Diğerleri için Cem dönemi TRT'nin içeriği ve bu içeriğin eleştirisi nedense hiç önem taşımadı. Böyleleri için önemli olan yaluzca Cem'in CHP'liliği ve CHP hükümeti tarafından işbaşına getirilmesi. Kısacası, onların için önemli olan şarkı değil, şarkı-cı idi.

İsmail Cem olayı konusunda alınan tavır bu kadar önemli mi? Tek başına belki değil. Ama öyle görüyoruz ki, Cem-TRT ilişkileri konusunda kimi ilericilerin taktiklediği tavrı 1973-77 döneminin tek "akülü", tek "tutarlı", tek "ilerici" tavır olarak gösterilmek isteniyor. Giderek kınımakla birlikte, örnekleri son günlere dek uzanıyor.

ŞARKICIYA EŞLİK EDENLER

Giderek kınımakla birlikte, dedik. Gerçekten de giderek kırılıyor. En azından şöyle bir gözlemlene bulunmak mümkün: Çeçmeçi CHP'nin her adımında, Ecevit'in her çıkışında bir keramet aranıyor kalemizin sayısı giderek azalıyor. En azından bunu açık açık yapamıyorlar. Peki, bunların tümü de gerçekleri görmeye mi bağlıdır? Öyle olduğu pek sanılmamalı. Daha çok şaşkınlık içindir. Şaşkınlıklardan yavaş yavaş bir bezginliğe, buknlığa götürenler de var. Bunların arasında en etkili olanları giderek her olaya dövinüp "dünyanın ne kadar kötü olduğunu" anlatan taşra filozoflarına benzedikler. Şikayetsiz, gamsız, kasavetsiz birtak yazılan yok. Ama işçi sınıfına hiçbir zaman güvenemeyenler için başka bir yol da yok.

Bir de kendi içlerinde "tutarlı" olmaya çalışıyorlar. Ama önemli olan yaluzca "kendi içinde" tutarlı olmak değil; doğru çizgide ve kendi çizgide tutarlı olmak. Yanlış yerde, hele hele keramet arayıcılığında tutarlı olmak öyle büyük bir fazilet değil.

Meclis başkanlığı seçiminde MHP ile işbirliği yapılırken kimi CHP'lier dahi "MHP'yi meşhurlatıyoruz" diye hay-

kırırken, hayırlı olması demokrasi adına hiç de temenni edilemeyecek bir işbirliğinde büyük keramet ve büyük taktik arayanlar çıkmadı mı? Üstelik de faşizme karşı bunca "onurlu savaşımı" veren bir kişi. Bakın CHP-MHP işbirliğindeki keramet nerede imiş:

"CHP kurnaylan seçimlerden bu yana, bu çözümü benimsetmek için çaba harcamışlar, sonunda hükümet ortakları arasında bir çatlaklık yaratarak MHP oylarını yanlarına çekmeyi başarmışlardır."

Bundan da ötesi var: "Bu noktada MHP'nin CHP adayını desteklemesi bu desteği sağlarken de, ileri sürdüğü 'adayınız komünizme karşı olmalı' gibi çağrışı ve saçma sapan koşullar üzerinde durulabilir. Fakat bu tartışma şimdilik ikinci planda kalmıştır. Şimdi önemli olan, bu seçim dolaysızla hükümet kanatları arasında doğan değişikliklerdir." (Düğüm Çözülmedi, Uğur Mumcu, Cumbunyet, 19 Kasım Cumartesi)

Faşizmi tanımadı ve sergilemede usta ve deneyimli olanları böylesine ağır yanlışlara nasıl ve neyin adına düşüklerini anlayabilmek mümkün değil. Demek ki şarkıcıya değil şarkıcıya önem vermek gerçekten de pek büyük bir hastalık.

TABLO TÖMDEN KARANLIK DEĞİL

Yine de basında, ilerici kesimde şaşkınlığı gömülenlere yada "bink deşıklilik" batağına sürüklenenlere bakıp tablonun tümünden karanlık olduğu sanılmamalı.

Sosyalistler, tabloyu bütünü ile görebilen kişiler. Karanlık tonların hakim olduğu bir tablonun aydınlık yanları, sosyalist çalışmanın odak noktalarını oluşturur. Umutsuzluğa, bezginliğe ve yulgünlüğe karşın "ya MC ya CHP" dayatmasının etkinliğini giderek yitirmesi, tablonun aydınlık yanını oluşturuyor. 5 Haziran'dan bu yana altı ay geçti. Aradan geçen altı ay, sosyalist alınışın kenara itildiği koşullarda CHP'nin ne ölçüde sağa kayabileceğini kanıtladı. Aradan geçen altı ay, sosyalist hareketin etkinliği artmadığı sürece, tabandaki demokrat öğelerinin CHP'yi tutarlı demokrat bir çizgide tutmakta yetersiz kalacaklarını ortaya çıkardı. Kısacası "sosyalizmin bayrağını yüksekte tutmadıkça, demokrasi bayrağının da yüksekte tutulamayacağı" itiraz edilemez bir biçimde gözler önüne serildi.

"Sosyalizm bayrağını yüksekte tutmadıkça demokrasi bayrağının da yüksekte tutulamayacağını" göremeyenler, hiç kuşkusuz yaluzca ilericiler, demok-ratlar değil. Bu temel gerçekleri göremeyenler arasında "sosyalistim" diyenler, üstelik bunun tekeline sahip olduklarını iddia edenler de bulunuyor.

Sosyalist hareketin karşısında yanlışlar olur. Yanlış çizgiler olur. Sosyalist hareket yanlışların peşinden sürüklenen hareketler için, dürist kişilerle bu çizgilerin yanlışlıklarına mahkum oportünist ve kariyerist patronları arasında her zaman bir ayrım yapar. Yanlışları gerçek anlamıyla mahkum edebilmek için zorunlu koşullardan biri de bu.

Siyasal kariyerleri ile birlikte yanlış yapmaya peşinen mahkum olmuş kariyerist çizgi yada son günlerdeki deyimle "siyasat" patronları, 5 Haziran'dan önce CHP'nin desteklenmesini, üstelik de kayıtsız şartsız desteklenmesini büyük bir taktik yada "UDC'nin bir gereği" olarak değerlendirdiler. Tabanına da böyle anlattılar. 6 Haziran sabahı ile birlikte şaşkınlık dönemi başladı.

YEREL SEÇİMLER ÖNCESİNDE İLERİCİ BASINDA İLGİNÇ GELİŞMELER OLUYOR. KİMİ KALEMLER GERÇEK BİR BEZGİNLİĞİN İÇERİSİNDELER. YAZMAMAYI TERCİH EDİYORLAR. KİMİLERİ İSE KAYITSIZ ŞARTSIZ CHP DESTEKLEYİCİLİĞİ TUTUMUNU "DEMOKRASİ ADINA" SORDURUYORLAR. AMA BİR DE CHP KARŞISINDAKİ TUTUMLARINI "SOSYALİZM ADINA" SAPTAMA DURUMUNDA OLANLAR VAR. BUNLAR "SOSYALİZM ADINA" İSTANBUL'DA KOTİL'E, ANKARA'DA DİNÇER'E, İZMİT'TE KARAKADILAR'A MI OYLARINI VERECEKLER?

CHP'Yİ CİDDİYE ALMAMANIN EN TEHLİKELİ BELİRTİSİ, KAYITSIZ ŞARTSIZ CHP DESTEKLEYİCİLİĞİ OLMAK. CHP LİDERİNİN "AP-CHP KOALİSYONUNA HAYIR" "PANKARTINI TOPLAMASI BOYLELERİ İÇİN ANLAMLI DEĞİL Mİ?

CHP'nin kuyruğuna takılarak CHP ile güçbirliği yapılamayacağı hergün yeni olaylarla ortaya çıkıyor.

Bu kez de zaman zaman "sert" zaman zaman "bilimsel" kulüklü bir CHP eleştirmeni oldular. Oldular ama sosyalist harekette siyasal davranışlar her zaman kağıda dökülen kelimelerden daha büyük önem taşıyor. Ne yaptıklarına, asıl bu açıdan bakmak gerek.

BU SEFER ELEŞTİREKİŞ DESTEKLEYECEKLERİMİŞ

Önce kağıda dökülenler. CHP'deki öneşçimlerden önce Politika gazetesinin yazarları CHP'nin göbekçi takımının itimadına mazhar olan Dinçer, Kotil, Karakadılar'a karşı kampanya açtılar. Sosyalizm adına yapılmaması gerekeni yaptılar. Buna diyebilecek olmaz. Bir de şu satırlara bakalım: "Bunun dışında 11 Aralık seçimlerini Türkiye ölçüsünde "Referandum" diye nitilemek, gerçeklerle ve seçim sonuçlarıyla bağdaşmayacaktır. Örneğin katılımında büyük bir düşüş ve CHP oylarında önemli azalma görülürse, buna bakarak "halkımız MC'yi istiyor" sonucunu mu çıkaracağız? Kişkusuz hayır.

"Bu yüzden 11 Aralık seçimlerinde alınacak sonucu referandum olarak değil, üzerinde düşünülmesi, durum tesbiti yapılması ve yeni yönelimler saptanması gereken bir "veri" kabul etmek çok daha gerçekçi ve leriye dönük olacaktır." (Oya Baydar, Neyin Referandumu, Politika 19 Kasım Cumartesi)

Meram çok açık değil. Ama durum ümitsiz de değil. Acaba 11 Aralık seçimlerini "veri" kabul edip yeni yönelimler saptanma ne olacak? Nasıl bir siyasal tavır alınacak?

Durumun yine "ümitsiz" olduğu daha sonra ortaya çıktı. Belki şaşkınlıktan ne yaptıklarını bilmiyorlar, belki de aralarında görüş ayrılığı var ama birkaç gün

sonra "yeni yönelimlerin" ne olduğu ortaya çıktı. Bir başka kalemden. Yazıda, CHP'nin MHP ile yaptığı işbirliği çok haklı ve çok yerinde olarak eleştirildikten sonra sıra, bakılan ağızdan çıkarılmasına geliyor. Şöyle:

"Önümüzde bir yerel seçim var. Bu seçimde de "oyların bölünmemesi" ilkesi savunulacaktır kuşkusuz. Ama kimilerinin yaptığı gibi "başına taş basarak" değil, bunun ilkesel tutarlılığından yola çıkarak.

"Ancak oylar bölünmesin denerek CHP bu seçimde de destekleneceği bunun anlamı CHP eleştiri dışı bırakılacak, ne yapıp yelere "iyi eyler" denecek değildir." (Aydin Engin, Testi Çatladı, Bari Kınımına, Politika 22 Kasım Salı)

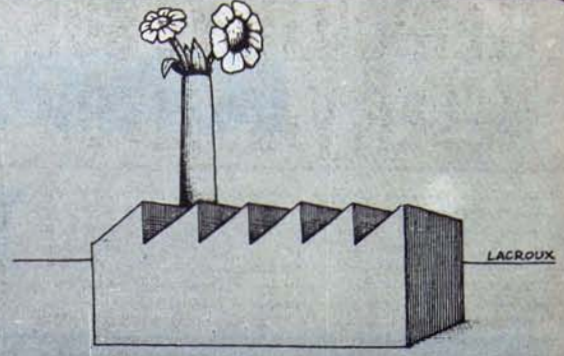
Ya şaşkınlıktan ne dediklerini bilmiyorlar, yada sözü edilen "yeni yönelim" bu. Yani "CHP'nin başına taş basarak değil, eleştirilerek desteklenmesi"

Ne kadar "yeni bir yönelim" değil mi? Ne kadar büyük ve köklü bir politika değişikliği değil mi? Ve hiç kuşkusuz eklemek gerek: Eğer bu satırlar bir şaşkınlığın ürünü değilse, eğer "yeni yönelim" gerçekten de CHP'nin "başına taş basmadan", "ne yelere iyi eyler" demeden desteklenmesi ise hem başına taş basarak CHP'yi destekleyenler, hem eleştirmeden destekleyenler, hem de CHP'nin hink deşiciliğini yapanlar böylesinden daha çok saygıya layıktır. En azından onlar yaptıkları işi sosyalizm tekeli adına yapmıyorlar.

HAYDİ "DESTEKLEYİN"

İster başınıza taş basın, isterseniz kına yakın; ister huzur içinde ve gülerken oylarınızı sandığa bırakın, isterseniz dudaklarınızda acı bir tebessümle; CHP'yi ister sert eleştirin ister yumuşak. Ama, Kotil'e, Karakadılar'a, Dinçer'e ve benzerlerine üstelik de "sosyalizm adına" oylarınızı "siyasal çizgiler", kim olursa olsun, ilerde bu kez gerçekten sosyalizm adına hesap vereceklerdir.

YARINLAR BUGÜNDEN KURULUR

Yerel seçimler yurdumuzun içine itildiği ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımın gün geçtikçe derinleştiği, emekçi halkın daha büyük yokluklara sürüklendiği, uzun, zorlu mücadeleler sonunda kazandığı demokratik hak ve özgürlüklerin ortadama yapıyor. Uzun süre geniş emekçi kitlelerin umut bağladığı, CHP'nin ise tüm bu bunalımların kaynağı sermaye iktidarına teslim olma politikası ise giderek daha belirgin bir şekilde ortaya çıkıyor. Bu koşullarda, üretken çalışıp emeği ile geçinen, özgür, mutlu kardeşler bir yaşam isteyen; bağımsız ve onurlu bir Türkiye'yi özleyen halkımızın sömürü ve zulümünden kurtulmak için verdiği demokratik mücadele 11 Aralık yerel seçimleri daha bir anlam kazanarak önemli bir araç olarak beliriyor.

ÖNEMLİ BİR BELGE

Ancak bu olanağın değerlendirilebilmesi, işçi ve emekçi kitlelerin yaşam koşullarına sadırların önlenip, bir ölçüde de olsa yaşam şartlarını düzeltilecek, demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesini sağlayabilecek, işçi ve emekçilerin bilinçlenip, örgütlenmelerini hızlandırabilecek adımlar alınabilmesi doğru, tutarlı, ilkel ve özveri bir mücadele gerektirmektedir. Mücadelenin doğru, tutarlı bir biçimde yürütülmesi ise sorunların özünün doğru saptanması, verili durumda iyi değerlendirilmesi, daha ileri ve büyük hedeflere ulaşabilmek için güncel görüşlerin belirlenmesi ve bu iki görev arasında ki bağları, bütünlüğün kavranması ve kavratılması gerektirir.

Bu anlayış doğrultusunda hazırlanan yapımların Türkiye İşçi Partisi'nin "Yerel Yönetimler Demokratikleştirilmedi" broşürü bu gerçeğinme cevap veren, mücadele perspektiflerini belirleyen, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin, tüm demokratların, ilericilerin mücadelesine ışık tutan önemli bir belge olarak beliriyor.

Yerel yönetimlerin demokratikleşmesi için, TİP iktidarına geldiğinde gerçekleştirilecek program maddelerinden alınılar da içeren bir anuş ile TİP MYK'nun yerel seçimlere ilişkin bildirisinin yer aldığı bu 55 sayfalık kitapçığın ilk bölümünde kent oğusu ve kent sorunları inceleniyor.

RANT KİME GİDİYOR

Kent sorunlarının saptanması berseyden önce kentleşme olgusunun temellerinin, özünün belirlenmesine bağlıdır. Bu bakımdan "Günümüz kentleri temel olarak kapitalizmin ürünüdür". Kapitalist gelişme kentleri toplumsal yaşamın temel merkezleri durumuna geçmiştir. Bu nedenle, kapitalist ülkelerde siyasal iktidara sahip olan burjuvazi kentleri kendi sınıfal çıkarlarına göre düzenlemektedir. Bu düzenleme, sömürüyü dayanan kapitalist sisteme özgü tüm çelişkilerinin en keskin bir biçimde kent bünyelerinde yer alanına yol açmaktadır. Toplumun sınıflara bölünmüşlüğü ve sömürün ile sömümlen sınıflar arasında farklılık ve çelişkiler kent yaşamında kesin çizgilerle izlenebilir. Bu çerçevede içerisinde, egemen sınıflar, merkezi siyasal iktidarlara ek olarak yerel yönetimler eliyle de, işçi ve emekçilerin yaşam koşullarını sömürüyü en üst düzeye çıkararak bir biçimde düzenlemektedirler. Bugünkü kent sorunlarının önemli bir bölümünün nedeni, kapitalist gelişimin planlılığı ve kentlerin büyümesi ile genişleyen kent alanlarında, başta toprakların değer kazanması olmak üzere, ortaya çıkan rantın ve mal ve hizmet gereksinimlerini giderecek olan kaynakların egemen sınıfların el koymasına olgusudur. "Egemen sınıflar, başta büyük burjuvazi, düzenin kendilerine sağladığı bu rant ve kâr olanaklarını, sınıfal çıkarlarına en uygun biçimde değerlendirilmekte, bu arada el konulan değerler, n bir bölümünü büyük burjuvazi kendisine yandaşlar sağlamak için kullanmaktadır."

NIHAL ÇÖZÜME KADAR

Kentsel yaşamın gerektirdiği asgari hizmetler için yapılan harcamalar ise en büyük ölçüde işçi ve emekçi

sınıfların omuzlarına yüklenmektedir. Bu olgular, "siyasal iktidar burjuvazinin elinden alınmadan, kapitalist sisteme son verilmeden "çalışan kitlelerin temel sorunların, kent sorunları da dahil köklü çözümlere kavuşturulması gerektiğini göstermektedir.

Ancak, kentler, "bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin öncü gücü olan işçi kitlelerin yaşadığı, tüm toplumun her türlü baskı ve sömürden kurtulması için verilen mücadelesinin odaklaştığı alanlardır; çalışan yığınların örgütlenme ve mücadelelerinin en ileri boyutlara ulaşabildiği yerlerdir. Bu nedenle, kent yönetimlerinin demokratikleştirilmesi için verilen mücadelede, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin bilinçlenip örgütlenmesinde çok daha ileri olanaklar yaratılmasından da önem taşımaktadır." Ayrıca, "kent yönetimleri, gelecekte sömürsüz ve mutlu toplumun oluşturulması için işçi sınıfı ve emekçi yığınların ilk iktidar deneyimlerini kazandırdığı önemli birimlerdir." En başta son olarak "kent yönetimleri, bugünden işçi ve emekçilerin yaşam düzeyinin biraz olsun yükseltilmesi, belirli ferahlama olanaklarının yaratılması için kullanılabilecek önemli araçlardır."

SORUNLAR, KİMİN SORUNLARI?

Bu genel saptamalar, ülkemiz için de bütünlüyle geçerli bulunmaktadır. Türkiye'deki yerel yönetimlerin tarihi gelişimine ve bugünkü konumlarına baktığımızda; yerel yönetimlerin doğuş ve gelişmelerinin kapitalistleşmenin gelişim ve gerekleri paralelinde olduğu görülmektedir. Oysa kent nüfusunun büyük bir çoğunluğunu işçiler ve emekçiler oluşturmaktadır. Bu durumda bugün kentlerde ortaya çıkan sorunlar örneğin konut, ulaşım sorunları işçi ve emekçilerin sorunları olmaktadır. Burjuvazi için hayat pahalılığı nasıl bir sorun değilse konut ta öyledir. Ulaşım sorunu emekçiler için işlerine zamanında yetebilecek, kuyruklarda bekleme, yağmura, çamura tutulma, yırnakan dolayısıyla sağlığını yitirme gibi önemli bir sorunken, burjuvazi için ulaşım arabalarını daha rahat park etme, ya da sürat yapma zevkini tatmin açısından bir sorun olmaktadır. Bu durumun nedeni merkezî siyasal iktidarda olduğu gibi yerel yönetim organlarında da burjuvazi ve yandaşların egemen olmasında yatmaktadır. Bu örneklerin gösterdiği gibi yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi, emekçilerin yana uygulamaları "bugünkü yasal çerçevede dahi işçi ve emekçilerin götürülebilecekleri hizmetlerin" gerçekleştirilebilmesinin temel koşulu, "yerel yönetim organlarına işçi ve emekçilerin politik örgütleri eliyle hakim olmalarıdır." Türkiye İşçi Partisi broşüründe kent sorunlarının çözümü için hayata geçirilmesi gerektiği olarak saptanan ilk ilke bu.

YENİ BİR ÖRGÜT AĞI

Ayrıca, "yerel yönetimlerin bugünkü örgütsel yapıları içinde, yerel meclislerde işçi ve emekçilerin çağrularını sağlamlarına ek olarak yönetimlerin demokratikleşmesi için kışkırtıcı, aktiflik ve mücadeleleri de gerekmektedir. Bu amaçla, yerel meclislerin kararlarını yönlendirebilmek ve hayata geçirebilmek için, yerel yönetimlerde mahalle düzeyine kadar inen yeni bir örgüt ağı geliştirilmelidir. Belediye semt organları denebilecek bu örgüt ağı eliyle, işçi ve emekçilerin somut istem ve önerileriyle eleştirilen yerel yönetimlere ulaştırılmalı, karşılıklı olarak yapılabilecek iş yapamayanların nedenleri onlara anlatılmalı ve böylece burjuvazinin girişebileceği her türlü baltalama hareketi daha başından önlenmelidir."

İkinci olarak "yerel yönetimler, kapitalist merkezî yönetimin mali ve idari vesayetinden kurtarılmalıdır". Merkezî yönetimin, yerel yönetimlerin kararları kendi sınıfal çıkarları ile çatıştıkça, öngörülen önlemleri engelleyebilmek için yerel yönetimlere yapabileceği mali baskıların engellenmesi için belediye gelirleri düzenlenmeli, emlak ve sermaye vergileri belediyelere bırakılmalıdır. Belediyelerin idari kararlarına merkezî yönetimin müdahaleleri önlenmelidir.

ÜRETİCİ BELEDİYE

Üçüncü olarak, burjuvazinin kentsel mal ve hizmetlerin üretiminden doğan rant ve spekülasyon kazanç-

larını engelleme ve işçi ve emekçileri en düşük ücret seviyesini yükseltmeyecek asgari yaşam koşullarına bapsetme isteğini engelleyecek önlemler olarak "stratejik mal ve hizmetler belediyeler eliyle üretilmelidir." Bunun için ; a) Alt yapı hizmetleri olanca ağırlığıyla işçi ve emekçilerin semtlerine yönlendirilmelidir. b) Ulaşımında oluşan tekelci kârların ortadan kaldırılması için toplu kamu taşınacılığı geliştirilmelidir. c) Un, ekme ve sırayla diğer temel besin maddelerinin üretim ve dağıtımı kamulaştırılmalıdır. d) Kentlerimizde en yüksek spekülasyon kazanç kentsel toprakların doğmaktadır. Bu nedenle kent toprakları kamulaştırılmalıdır. Bugün yürürlükteki yasalar belediyelere kamulaştırma yetkisi vermiştir. İşçi ve emekçilerin konut sorununun çözümü için önlemler alınmalıdır. e) Beslenme, sağlık ve kültür alanlarında da kamulaştırma ve kooperatifler yoluyla bu alandaki mal ve hizmetler bollaştırılıp ucuzlatılmaya çalışılmalıdır.

Son ilke ise "Yerel yönetimler, işçi ve emekçileri kent yaşamı için örgütlemelidir" ilkesi ile "Belediye Birliklerinin geliştirilmesi" ilkesidir. Bu sonuçlu ilkenin gerçekleştirilmesi, bir yandan hizmet alan ve kapsamını genişleteceği gibi, merkezi yönetimin vesayetinden çıkma yolunda daha ayrıntılı bir güç olarak demokratikleşme mücadelesinde yer alınmasını sağlayacaktır.

Günümüzde işçi ve emekçi sınıflardan yana demokratik bir yerel yönetimin gerçekleştirilmesi ve kentsel yaşamın doğurduğu sorunların çözümü kamulaştırılmasını ilkelere böylece belirlendikten sonra "öncelikli yapılması gereken işler", konut sorunu, ulaşım sorunu, beslenme sorunu, sağlık sorunu, eğitim sorunu, kültür ve sanat sorunu, asayiş ve denetim sorunu, çevre kirlenmesi sorunu olarak sıralanmaktadır. Bu sıralanan sorunların somut çözümlerinin incelenmesinde işçiler çok önemli bir sonuç ortaya çıkarmaktadır. Sayılan her sorun ve çözümleri birbirlerine sıkı sıkıya ve bütünlüyle bir özeleik taşımaktadır. Örneğin, çevre kirlenmesi sorunu, sağlık, ulaşım sorunları ile çok yakından ilişkilidir.

SORUNLARA SOSYALİSTÇE BAKMAK

TİP'in "Yerel Yönetimler Demokratikleştirilmedi" broşürü yalnızca, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde yerel yönetimi demokratikleştirmekle mahallede anlam ve önemini ortaya çıkararak kalmıyor, en az onun kadar önemli bir sonuçta ortaya getiriyor. Bu sonuç; Türkiye işçi sınıfının politik hareketinin, Türkiye İşçi Partisi'nin ilkenin sorunlarını, işçi sınıfının ve halkın yararına çözümleri bildiğini de bir kez daha kanıtıyor.

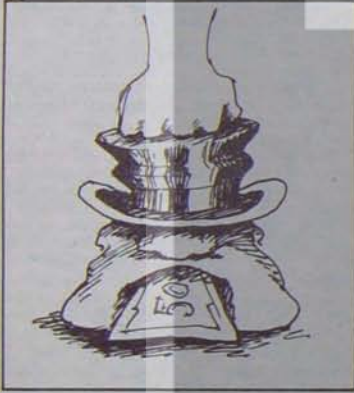
Türkiye işçi sınıfının politik hareketi bu bilinç ve gelişme düzeyi ile 11 Aralık seçimlerine katılıyor. Bu seçimlerde, sorunları ve çözümleri ortaya koyuyor. Hem de hiçbir vaatte bulunmaksızın. Çünkü Türkiye İşçi Partisi çözüm önerilerini gösterirken, bunların gerçekleştirilmesini ancak "işçi ve emekçilerin kararlı, tutarlı ve sebatlı mücadelesi" ile olacağını söylüyor ve şöyle söylüyor: "Yarımlar bugünden kurulur". TİP bunun için seçimlere katılıyor ve oyi istiyor.

KAPİTALİST ÜLKE YÖNETİM S DEMOKRASİ, SOSYA

1 Kentel yaşamın doğurduğu çelişki ve sorunlar, birçok kapitalist ülkede politik mücadelenin temel mihraç haline gelmiştir. Bu olgu nedeniyle kent sorunları uluslararası bilimsel sosyalist yazının önemli tartışma konuları arasına girmiştir.

Günümüzde yerel yönetimlerin kapitalist toplumdaki yeri, kent sorunlarının çözümü için işçi sınıfı ve müttefikleri ile tekelsel büyük sermaye ve onun kontrolindeki devlet güçleri arasındaki mücadelenin önemi, yerel yönetimlerin demokratikleşmesinin demokrasisi ve sosyalizm mücadelesi içindeki konumu gibi sorunlar geniş ölçüde değerlendirilmektedir. Bu konuda çeşitli kapitalist ülkelerde işçi sınıfı partilerinin mücadeleleri de önemli pratik deneyimler kazanımlarını sağlamıştır.

KAPİTALİZMİN GELİŞMESİ VE
KENTLEŞME OLGUSU

2 Kentler ve kentleşme, kapitalizmin gelişmesiyle son derece sıkı bir ilişki içindedir. Burjuva kentlerinin gelişimi, işçi sınıfının bu yerleşme birimlerinde yoğunlaşması ve sınıf bilincine ulaşarak örgütlenmesiyle iç içe olmuştur. Bu nedenle Lenin, kentleri "halkın ekonomik, siyasal ve ruhsal yaşamının merkezi" olarak nitelmiştir.

Başka bir deyişle kapitalist kentler burjuva toplumunun uzlaşmaz toplumsal çelişkilerinin bir odak noktası olmuştur. Kapitalist kentlerin sorunlarına, kapitalist toplumdaki temel sorunlardan ve sınıf çelişkilerinden ayrılmak mümkün değildir. Bu nedenle bilimsel sosyalistler kent sorunlarına kapitalist toplumda izledikleri sınıf mücadelesi stratejisinin önemli bir parçası olarak yaklaşmaktadırlar.

Günümüzde kentel sorunlar, yalnızca kentlerin ünlü olduğu kapitalizmin temel sınıfları olan sermaye ve işçi sınıfı arasındaki doğrudan çelişkidен kaynaklanmazlar. Bu sorunlar sermayenin mantığı gereği dayatılan günlük yaşam koşulları, günlük yaşamın örgütlenme biçimi sonucunda sermayenin temel çıkarlarıyla, tüm emekçi sınıf ve tabakalar arasında doğrudan bir çelişki olarak ortaya çıkmaktadırlar. Yani günümüzde burjuva kentlerdeki sorunların bir bunalıma dönüşmesinin temelinde tekelsel büyük sermayenin ve onunla işbirliği halindeki asnak tabakaların kent nüfusunu baskı ve sömürü altında tutması yatmaktadır. Bu oluştun egemen sınıflara karşı halkın büyük çoğunluğunun karşı çıkışının kaynaklarını nesnel ola-

rak genişletmekte ve böylece sosyal ilişkilerin değişiminin nesnel temellerini de birlikte getirmektedir.

Kapitalist ülkelerde kent sorunları ve yerel yönetim düzeyinde sürdürülen mücadelenin bugünkü pratiğine girmeden önce kentel çelişki ve sorunların neler olduğuna kısaca değinmek yararlı olacaktır.

"DAHA ÇOK KAR" VE YEREL YÖNETİMLER

Günümüzde kentel çelişkidен söz etmek, iki dizi temel sorunu ele almayı gerektirir. Bu sorunların birincisi, kentel alanın düzenlenmesi, bu alandaki toprakların toplumsal ve teknik bölünmesidir. İkincisi ise, üretim, dağıtım ve kolektif tüketim araçlarının işletilmesidir. Kolektif tüketim araçları ile konut, eğitim, sağlık, ulaşım ve diğer hizmetler ifade edilmektedir.

Böylece sıralanan kent sorunlarının belirlenmesi ise ancak ekonomik ve sosyal gelişimin incelenmesiyle mümkün olabilir.

Kapitalizmin gelişmesinin yol açtığı sermayenin yoğunlaşması, üretim ve işletme yönetim birimlerinin de hem yoğunlaşmasını hem de merkezleşmesini birlikte getirmektedir. Tekelsel gelişme gerekleri ve kapitalizmin eşitsiz gelişme yasaları bu yoğunlaşmanın ve merkezleşmenin büyük metropollerde gerçekleşmesine yol açmaktadır. Büyük merkezlerde yoğunlaşan üretim araçları ve üretim birimleri, emek gücünün de bu yörelerde yoğunlaşmasıyla iç içedir. Bu iç içelik emek gücünün yeniden üretimi için gerekli tüketim araçlarının da yoğunlaşmasını zorunlu kılar.

Tüketim araçları ya bireysel kullanım ya da kolektif bir kullanım içindedir. Kolektif kullanımın belirleyicisi ise tüketim sürecinin nesnel olarak sosyalizasyonunu içermektedir ve bu da kolektif tüketim araçlarının kamu ya da kamununun da katıldığı bir yönetim altında olmasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca günümüzde bireysel tüketim araçlarının giderek artan bir biçimde kolektif tüketim araçlarının gelişmelerine bağımlı hale geldiğini gözönünden uzak tutmak gerekir. Örneğin otomobilin kullanımı, bir yol şebekesinin varlığına bağlıdır. Böylece, tekelsel kârların en yüksek düzeyde, genişleyen emek gücünün yeniden üretimi için ücretleri aşırı düzeyde tutma biçiminde belirten temel çelişki, bir yandan da büyük boyutlar kazanan kolektif tüketim araçlarına ayrılan fonların yarattığı gelire el koyma mücadelesini de birlikte getirir. Egemen sınıflar bu fonlara el koyabilmek için yerel yönetimleri ellerinde tutmak, emekçi kitleleri merkezi yönetim yanında bu yolda da baskı altında tutmaya çalışırlar.

EMEKÇİLER YARARINA DÜZENLEMELER

4 Öte yandan ise sınıf mücadelelerinin gelişimi, özellikle işçi sınıfının güçlenmesi, emekçi kitlelerin gereksinimlerini de genişletmektedir. Genişleyen gereksinimler ise kolektif tüketim araçları için değişken sermayenin giderek daha fazla bir bölümünün sosyalizasyonunu zorunlu kılar. İşte günümüzde kent sorunlarının, bunlardan doğan çelişkilerin sınıf mücadelesiyle aşımında taşıdığı önem ve kent sorunlarının bir ölçüde çözümlendiği yönetim birimi olan yerel yönetimlerin ele geçirilmesi mücadelesinin arkasında bu oluştun yatmaktadır.

BİR ÖRNEK FRANSA KENTLERİNDEKİ BUNALIM

Bugün kapitalist dünyanın istisnasız bütün kentlerinde, kapitalist sistemin bu temel nitelikleri nedeniyle büyük bir bunalım yaşanmaktadır. Kapitalist sistemin günümüzde içine itildiği yapısal bunalım koşulları ise, kentlerdeki bunalımları daha da büyük boyutlara ulaştırmaktadır. Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi Marcel Rosette, Fransa kentlerindeki bunalımı şöyle özetlemektedir: 2

"Konut bunalımı özellikle dayanılmaz boyutlara ulaşmıştır. Sadece işçi sınıfı değil, kentlerin gelişmesinde emeği olan, fakat kentlerin geleceğini çizmekte rolü olmayan aydınları ve memurları da etkile-

FİKRET AKMAN
İzmit Belediye Başkan Adayı

Türkiye İşçi Partisi İzmit Belediye Başkan Adayı Fikret Akman 1931 yılında İzmit'te doğdu. 1951 yılında Seka Kağıt Fabrikasında işçi olarak çalışmaya başladı. Daha sonra Türk Kablo fabrikasında çalışan Akman, 15-16 Haziran direnişi nedeniyle işten çıkarıldı.

Akman 1970 yılında Türkiye İşçi Partisi'ne girdi. Aday üye iken parti kapatıldı. 1975 yılında kurulan TİP'in kuruluşunda bulunan Akman, halen TİP'in Kocaeli İl Başkanlığındadır.

mehtedir. Bugün ülkede konut dışında son derece elverişsiz koşullarda yaşamak zorunda kalan 75 bin kişi vardır. 2-milyon 700 bin aile yıkılmaya yüz tutmuş, akarsuyu olmayan, 4 milyon 900 bin kişi ise aşırı kalabalık evlerde üstüste yaşamaktadır. Gittikçe bızlanı toplumsal yoksullaşma sonucunda sağlıksız yaşam koşulları ve aşırı kalabalıklaşma yaygınlaşmaktadır. Kiralık, kredili arsa falzleri, halk hizmetleri için kesilen vergiler roket hızıyla yükselelmektedir. Bu harcamalar aile bütçesini sarıtmakta, kira borçları aklı almaz boyutlara ulaşmaktadır. Sonuç olarak mülkler hazzediliyor ve dar gelirli aileler devlet gücünün aracı polis zoru ile evlerinden baraklarından sürülüyorlar. Gaz, elektrik parası veremeyecek durumda olan sayısız aile-

KENTLERDE YEREL SORUNLARI SOSYALİZM MÜCADELESİ

vez. Konut binaları, kültürel tesisler ve halk hizmetlerinin yokluğu, çevrenin sürekli tahribatı ile çok kritik durumda."

4. Bunalım koşullarında, işçi sınıfının kentlerdeki mücadelesi de yoğunluk kazanmış, bu mücadeleler sonucunda birçok kapitalist ülkede, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partileri önemli başarılar kazanarak yerel yönetimleri ellerine geçirmişlerdir. Bugün yalnız İtalya'da mevcut 20 bölge yönetiminin 6'sı "sol birlikler" yönetilmektedir. Bunların 4'ünün başkanları komünistlerdir. Yine İtalya'da mevcut 94 il'den 17'si sosyalist yönetimdedir. 1977 Mart yerel seçimlerinde Fransa'da "Sol Birlik" büyük bir başarı sağlayarak, sağ cepheden daha fazla oy toplayabilmiştir.

tim düzeyinde çalışmalarında, yalnızca emekçi kitlelerin yaşamlarında kısmi bir takım iyileştirmelerin değil, toplumda köklü nitel bir dönüşümü gerçekleştirme dönük bir takım araçların da sağlanabileceğini savunmaktadırlar. Bilimsel sosyalistlerin yerel yönetimdeki çalışmalarının ülkenin demokratikleşmesi ve sosyalizm yolunda kazanımlar sağlanmasının ilkelerinden birisini, İtalyan Komünist Partisi yöneticilerinden Armando Cossutta şöyle belirlemektedir: "Yerel yönetimler, bölgelere ayrılmış ve merkezi yönetimin mali ve idari vesayetinden kurtarılmalıdır." Cossutta'ya göre bu bir "ademi merkezizetçilik" olmayıp, demokratik katılımın sağlanmasında bir araçtır. Merkezi yetki yoğunlaşması dolayısıyla, burjuvazinin merkezi hakimiyeti toplumda çeşitli "çarpıklıkların" kaynağını oluşturmaktadır. Uygulanacak yerel ekonomi politikasında, bölgelerin yerel yönetimlerinin desantralizasyonu ile merkez yönetiminin mali ve idari baskısından kurtulması, bölgelerdeki mevcut güç ilişkilerinin farklılıklarına da bağlı olarak, çeşitli kent sorunlarının çözümünü kolaylaştıracaktır. 2

plalist üretim ortamından tamamen başınan bir amaca çevrilebilecek bir örgütlenme gereğini" ortaya çıkardığını söylüyor.

Milano belediye meclisi komünist grup başkanı Mottini'nin anlattıkları da, yerel yönetimlerde bilimsel sosyalistlerin azınlık oldukları yerlerde bile, Milano deneyiminden hareketle, ilerici güçlerin "belediye meclisi dışındaki çeşitli güçlerle ve özellikle işçi sendikaları ile bağlarını sıkılaştırarak, uyum içinde hareketle" emekçiler yararına düzenlemeler yapılmasının imkan dahilinde olduğunu anlatmaktadır. Mottini bu mücadele sonucu alınan önlemlerin "sorunu köklü bir şekilde çözmeye elverişli değil", bu önlemlerin işçilerin durumunu geçici bir süre için düzelttiğini anlattıktan sonra, "biz bunu kitlelere göstererek, bu sorunların köklü olarak çözümünü ancak başka bir sosyal ve ekonomik sistemde mümkün olduğunu açıklyoruz" diyor. Mottini: "sosyalizm geldiğinde bütün sorunların çözülebileceğini söylemek çok kolaydır. Fakat sosyalist toplumun temellerini atmak için günlük bir çalışma yapmadan, her an sosyalizm için savaşmadan sosyalizm asla gelmeyecektir" diyerek bugünün yarından kurulacağını, vurguluyor.

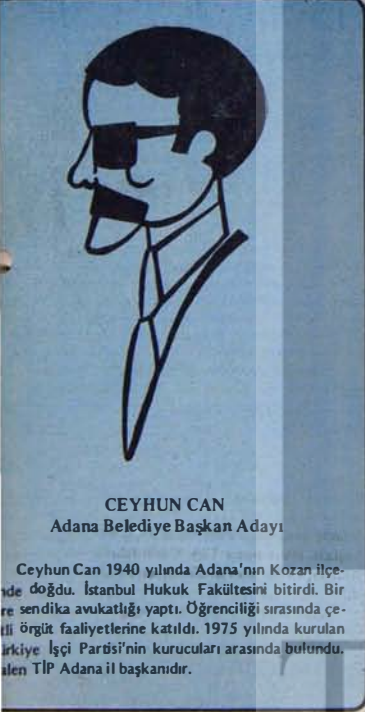
YEREL SORUNLARIN GENEL TOPLUMSAL KARAKTERİ

5 Roma Belediye Meclisi Komünist Grubu Yöneticisi Antonello Faloni, "emekçilerin yaşamını bugün düzeltilmesi çabaları" üzerinde durarak, emekçilere götürülen alt yapı hizmetlerine öncelik tanınmanın ve kentlerde ortaya çıkan spekülasyonlarla mücadelenin, kamu hizmetlerini sağlamada sınıfsal temelleri emekçi kitlelere göstererek sosyalizm mücadelesine yeni yandaşlar kazanmaya yol açtığını, kendi deneyinin önemli bir sonucu olarak belirtiyor. Turin belediye başkanı Diego Novelli ise kent yönetiminin ve belediye başkanının yetkilerinin darlığı veya sorunların ulusal düzeyde çözülmemiş olmasının, yerel sorunları çözmeyi engellemesi, güçlükler çıkarması konularına değindiğinde; yerel sorunların çözümünün ulusal düzeydeki sorunlar ile ilişkisinin, partisinin yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi için yürüttüğü kampanyada daha belirginleştiğini, ülke düzeyinde yürütülen demokratikleşme kampanyasına güç kazandırdığını bildirerek, yerel yönetimlerin demokratikleşmesinin, "insanın kültürel değerlerinin ve özleminin ka-

GENİŞ KİTLELER YEREL SORUNLARIN ÖNEMİNİ KAVRAYINCA

6 Görüldüğü gibi yerel sorunların kapitalist sistemin temel sorunlarıyla olan bağının geniş kitleler tarafından kavranması, bilimsel sosyalistlerin, demokratik güçlerin yerel yönetimlerdeki faaliyetinin önemli bir yönünü oluşturmaktadır. Bu bakımdan, yerel yönetimlerde ilerici politikaların uygulanması, yalnız bu yönetim birimlerinin toplumun genel demokratikleşmesi sürecindeki işlevinin yerine getirilmesi açısından değil, aynı zamanda emekçi kitlelerin daha ileri toplumsal ve politik hedefler için de seferber edilmesi için olanaklar yaratmaktadır. Bu, toplumdaki genel güçler dengesini işçi sınıfı ve emekçi kitleler lehine etkileyebilecektir, sosyalizme doğru giden mücadeleye geniş kitlelerin kazanılmasını sağlayabilecek bir durumdur.

11 Aralık'ta bütün Türkiye'de yapılacak yerel seçimlere etkin biçimde katılan bilimsel sosyalist hareket, bu seçim platformundaki mücadelesini de aynı bilimsel anlayışla yürütmektedir.

CEYHAN CAN
Adana Belediye Başkan Adayı

Ceyhan Can 1940 yılında Adana'nın Kozan ilçesinde doğdu. İstanbul Hukuk Fakültesini bitirdi. Bir süre sendika avukatlığı yaptı. Öğrenciliği sırasında çeşitli örgüt faaliyetlerine katıldı. 1975 yılında kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin kurucuları arasında bulundu. Adana TİP Adana il başkanıdır.

Fransa'nın Paris ve Bordeaux hariç hemen hemen metropol niteliğine sahip kentlerinin hepsinde "sol birlik" belediye meclislerinde çoğunluğa sahiptir. Bu kazanılan beledelerde, yönetimi elinde tutan ve genel olarak kapitalist ülkelerde yerel yönetimlerde faaliyet gösteren tüm bilimsel sosyalistler, kent sorunlarına nihai çözümün ve sağlıklı bir kentleşmenin sağlanabilmesinin ancak bütününle siyasal iktidarın değişmesi ve yeni sınıfsal ilişkilerin kurulması, yani sosyalizme geçişle mümkün olduğu görüşünü gözden uzak tutmamakta, bu nedenle kent sorunlarının çözümüne yaklaşıırken, kitlelerin bu sorunların genel toplumsal karakterini kavramasına büyük önem vermektedirler. Ancak yine deneyimlerinden de hareketle, yerel yöne-

ORDU'DA BELEDİYE İŞÇİLERİNİN BAŞARISI

DISK'E BAĞLI GENEL-İŞ SENDİKASININ ORDU ŞUBESİ, BELEDİYE TEMİZLİK VE OTOBUS İŞKOLLARINDA 11.10.1977 TARİHİNDEN BAŞLAYARAK OTUZBEŞ GÜN SÖRE İLE GREVE GİTTİ. BU SÖRE SONUNDA GREV İŞÇİLER AÇISINDAN OLUMLU SONUÇLANDI. KONU İLE İLGİLİ OLARAK ARKADAŞIMIZ SENDİKA ŞUBE BAŞKANI ZEKİ YAŞAR TIRYAKI İLE BİR GÖRÜŞME YAPMIŞTIR. GÖRÜŞMEYİ OKURLARIMIZA SUNUYORUZ.

Sayın Zeki Yaşar Tiryaki, bir yıl içinde Ordu Belediyesi işçilerinde ikinci grevinizde başarı ile bitirdiniz. Birinci ve ikinci grevinizdeki somut taleplerinizi söyler misiniz?

1976 Haziranında yaptığımız birinci grev, bir "bak grevi" idi. Hak edilmiş, geçmiş ücret alacaklarımızın ilişkin taleplerimizi içeriyordu. İkinci grevimiz ise, iş kolu düzeyinde Türkiye çapında almış olduğumuz yetkimize dayanarak, son aylarda artan hayat pahalılığını da göz önüne alıp, üyelerimize hiç değilse bir nefes aldrabilecek düzeyde ücret artışını sağlamak talebimizden doğan "menfaat grevi" idi. Bunun da ötesinde üyelerimizin birbirinin balen Ordu Belediyesi sendikası ile bir arada bulunmak istiyorlardı. Grev sonunda bu alacaklarımızın beşer bin liralık kısmı ödenmiştir.

Birinci ve ikinci grevinize katılan işçiler arasında özleyle bildiğiniz nicelik ve nitelik farklılıklarını söyler misiniz?

1976 yılındaki ilk grevimize girenler üye sayımız çok az ve greve katılan işçi

Zeki Yaşar Tiryaki

sayın almış civarında idi. Bu koşullar altında üyelerimiz bem kendi içlerinde, hem de dışı karşı azınlıkta olmalarının üzerlerinde yarattığı olumsuz etkiler karşısında daha dirençli ve daha hırçın olma özelliği göstermişlerdir. Fakat bu

grevimiz sırasında bem nice, bem de nitel olarak çok daha güvenli, çok daha emin olacak grev görüldü. Bu duygular içermiş büyük bir rahatlıkla, daha önce göstermiş oldukları hırçınlıklarını göstermeyip, bilinç düzeylerinin geçen zaman içerisinde önemli ölçüde yükselmesine dayalı olarak, işçi sınıfının mücadelesinin kusa sürede sonuçlanamayacağına bilinci içerisinde daha rahat hareket durumundaydılar. Bu durum Genel İş Ordu Şubesi üyelerinin kusa ayılabilecek bir süre içerisinde önemli ölçüde gelişme içinde olduklarını göstermiştir. Grevimizin kusa sürede bitmesinin hiçbir üyemiz beklemiyordu. Onlar artık, grevlerinin işçi sınıfının 'okulu' olma niteliğini bir iki direnişleri sırasında yaşayarak öğrenmişlerdi. Bu anlayış ve bilinç içerisinde grevimiz sağlıklı bir şekilde yürümüş ve başarılı olarak bitmiştir. Otuzbeş günlük grev sırasında grev çadurlanımız arzu edilir biçimde işçi sınıfının okulu olma niteliğini göstermiştir.

Greviniz sırasında, siyasi partiler, demokratik kitle örgütleri ve kardeş sendikalarla daha yakın ilişkiler içine girebildiniz mi?

Evet, Grevimiz sırasında ilerici siyasi partiler ve demokratik kitle örgütleri yanımızda olduklarını ak ak belirttiler ve bunu somut da gösterdiler. CHP, TIP, TSİP ve TOB DER, TÜM-DEMİR, TUS-DER ve Halkevi Şubesi grevimizi başında ve yayınladıkları bildirilerde desteklediklerini açıkladılar. Grevimiz, ilerici örgütlerin desteğinden de öte şehrimizde emekçi kesimlerin de ilgi ve desteğini sağlamayı başarmıştır. Belediyeden özel çıkarılan küçük bir çıkar grubunun dışında grevimiz emekçi halk arasında destek sağlamıştır.

Grev sonucu elde ettiğiniz ekonomik-demokratik kazanımlarınızı açıklar mısınız?

Bilindiği gibi toplu iş sözleşmeleri ile işçiler, ekonomik demokratik kazanımlar elde etmeye çalışırlar. Biz Genel İş Ordu Şubesi olarak işveren durumundaki Ordu Belediye Başkanı ile toplu sözleşme görüşmeleri sırasında, 1.3.1977 tarihinden geçerli olarak iki yıl süreli bazı ekonomik-demokratik kazanımlar talebinde bulunduk. Ancak işveren bu sözleşmeyi imzalamaktan kaçındı! Bunun üzerine 11.10.1977 tarihinde greve gitmek zorunda kaldık. Otuzbeş gün süren grevimiz sırasında elde ettiğimiz kazanımlarımız şöyle sıralanabilir: Günlük ücret zamlarının 110 liradan 120 liraya çıkarılması, birinci

grevimiz sırasında işveren tarafından işçilerin atılan arkadaşla mızın tekrar işe alınması, sözleşmenin işveren tarafından ihlali halinde üyelerimizin hak direnişine geçebileceği ve işçilerin de direnişgeçen işçiler hakkında hiçbir kanunî işlem yapılamayacağı, işçilerin de mesai saatlerinin, sendika ve işveren temsilcilerinin oluşan bir kurul tarafından saptanması, iş yasaının 13 ve 14. maddelerinin işçiler lehine değiştirilmesi ve kendi isteği ile ayrılan işçilerin kadem tasminatlarını alabilmeleri, otuz gün olan kadem tasminatının kırkbeş güne çıkarılması, 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak işverene kabul ettirilmesi, sözleşme süresince hiçbir biçimi aklının yasal tasminatı verilise bile fesedilemeyeceği, altmış lira olan sagari ücret, sözleşme süresince yükseletilmemesi, aradaki farkın üyelerimizin o günkü ücretlerine ilave edileceği... Tüm bu kazanımlarımız toplu sözleşme ile güvence altına alınmıştır. Ekonomik-demokratik kazanımlarımızın alınmasında işçi arkadaşlarımızın olduğu kadar, ilerici, demokrat arkadaşlarımızın da etkin rolü ve desteği olmuştur. Bu gerçeği özellikle belirtmek isterim.

Belediyelerin demokratikleştirilmesi açısından düşüncelerinizi açıklar mısınız?

Bilindiği gibi belediyeler, kentleşmenin sonucu olarak belli sınırlar içinde yaşayan ve çeşitli meslek gruplarından oluşan insanlar topluluğu biçiminde oluşmaktadır. Belediye yönetimleri ise, öde bu oluşumun demokratik yanmasını olma durumundadır. Fakat görüyoruz ki, belediye yönetimleri bu geniş kitlelerin ve demokratik kitle örgütlerinin iradeleri dışında burjuva partilerinin ve dar çıkar gruplarının yuvaları biçiminde işlemektedir. Mahalli özellikler taşıyan belediye yönetimleri, işçi ve emekçilerin gerçek temsilcileri ile tüm demokratik kitle örgütlerinin ortaklaşa yönettikleri bir kurum olmalıdır. Bu kurum temsilcilerinin serbest iradeleri ile aldıkları kararlar devlet memuru niteliğindeki bulunan valilerin ve idarecilerin denetiminde değil, bağımsız yargı organlarının denetiminde olmalıdır. Ancak o zaman belediye yönetimleri demokratikleştirilmiş olur. Ancak o zaman emekçi halka hizmet götürülebilir, belediye hizmetini dar çıkar gruplarına sunanlar ayırılabilir. Hizmet ancak o zaman emekçi halka aksatılmadan götürülebilir. Ve hizmeti üretkenler ancak o zaman ürettiklerinin karşılığında alabilirler. Kentimiz ancak o zaman sağlıklı bir biçimde gelişip, insanca yaşanılabilen bir yerleşim merkezi haline gelir.

"Seha Meray" adı demokratik üniversite mücadelesinde başarıyla gerçekleştiriliyor

Tüm Öğretim Üyeleri Derneği (TOMÖD) geçğimiz günlerde yitirdiği üyesi Seha Meray adına her yılın Aralık ayında bir ödül vermeyi kararlaştırdı. 'SEHA MERAY ŞEREF ÖDÜLÜ' adını taşıyacak bu ödül o yıl içinde özerk ve demokratik üniversite mücadelesine en çok katkıda bulunan öğretim üyesine verilecek.

Bin dokuz yüz ellilerde ve altmışların başında ülkedeki genel uyanışın ve politik bilinçlenmenin sözcüğünü üstlenen ve anti-demokratik uygulamaların karşısında sesini sık sık etkin biçimde yükselten üniversitelerimiz bugün bir suskunluk içindedir. Faşist teriminin odaklarından biri haline gelen yüksek öğrenim kurumlarında önceleri yalnız öğrencileri hedef alan baskı, terör ve saldırılar artık açıkça öğretim üyelerine de yöneldiği halde bu suskunluk inatla sürüyor. Bu olumsuzluğun içinde yükselen ender dürüst seslerden biri de Seha Meray'ın sesidir. Bilimsel kişiliğinin büyüklüğünün yanı sıra ve bu niteliğinin bir gereği olarak demokrasiye ve özgürlüğe olan sınırsız tutkusuyla özerk ve demokratik üniversite mücadelesinin ön sıralarında yer aldı Seha Meray hocamız.

Bu mücadelede alınması gereken yeri belirten ve özel olarak ODTÜ bu anlamıyla ilgili olan bir yazısını hasta yatağında bitiren Seha Meray ODTÜ özerk olduğu gün bir anıt dikilmesini ve bu anıtın yazılarının yazılmasını öneriyordu:

"1976-1977 yıllarında iktidarda bulunan Cephe hükümeti ile onun buyruğundaki bir Mütevelli Heyeti ve bir rektörün, üniversitemizi çağın gerisine sürüklemeye çabalarına, üniversitemiz öğretim üyelerinin yardımcılarının, öğrencilerinin, kardeş öteki üniversitelerin ve Türk basınının bilinci destekleriyle engel olunmuştur. Üniversitemiz, bundan böyle de hiçbir siyasal iktidarın kölesi olmasın, insan haklarına, düşünme özgürlüğüne, bilimsel saygınlığa en üstün yeri vererek, her zaman, dünü değil bugünü yaşayacak, yurdumuz ve dünya insanlarına mutlu yarınlar hazırlanmasında bilimsel katkıları en üst düzeyde gerçekleştirmeyi başlıca görev bilecektir."

TOMÖD'ün son kararı, Seha Meray hocamızın yalnız ODTÜ için değil tüm üniversiteler için de geçerli olan bu içten dileğini hayata geçirmede önemli bir adımdır. 'SEHA MERAY ŞEREF ÖDÜLÜ', ilerici, demokratik öğretim üyelerinin gönlünde bu değerli hocanın adına duyulan saygıyı bir kez daha perçinlerken aynı zamanda özerk ve demokratik üniversite mücadelesinin erlerine onun şerefli adını taşımak olacağını yaratacaktır.

Necdet BULUT

• Örgütlü, birleşik gücün zaferi

Sağlık :

Sorun hekim yokluğu mu ?

Dr. Gazanfer AKSAKOĞLU

TABLO II. Çeşitli ülkelerde hekim başına düşen nüfus

Türkiye	1787
İsveç	729
Bulgaristan	538
Pakistan	4857
Endonezya	29051

(Kaynak: 2 ve 3)

Ancak, bu hekimlerin nasıl ve hangi amaçla yetiştirildiğine ve ülke içinde dağılımlarının nasıl olduğuna bakmakta yarar var. Dağılımına örnek tabloda:

TABLO III. Türkiye'nin çeşitli illerinde hekim başına düşen nüfus

Ankara	500
İstanbul	400
İzmir	690
Adıyaman	15870
Gümüşhane	14170
Niğde	17150

(Kaynak: 3)

Üretim ilişkilerinin gereği olarak, hizmeti kim satın alabiliyorsa, hekim orada yerleşir. Tabloda gösterilemeyen bir ayrıntı da şu: Metropoller içinde de dağılım bozukluğu söz konusu. Yenişehir'deki hekim dağılımı ile Ankara'nın ilçe ve köyleri, hatta Altındağ'daki arasında önemli sayısal fark var. Üstelik ülkedeki tüm hekimlerin % 38.5'i kamu kesimi dışında, serbest çalışıyor. (Kaynak: 2)

AŞIRI UZMANLAŞMA

Türkiye'de hekimlerin dzensiz dağılımları dışında gösterdikleri diğer bir özellik, aşırı uzmanlaşma. Yüzer süren alan çalışmaları, toplumlarda görülen hastalıkların % 95'ini pratiksen hekimle çözümlenebileceğini, ancak % 5 kadarının uzman hekim ve büyük sağlık kuruluşları gerektirdiğini gösterdi. Üstelik sağlık bilimleri yasalarına göre, en önemli hastalıklar toplum içinde en sık görülen, en çok ölüme yol açan ve en çok sakat bırakanlar. Bu tür hastalıklarla savaşta ancak toplum içinde çalışacak pratiksen hekimler yetiştirilmeyle sağlanabilir. Oysa Türkiye'de hekimlerin % 61.6'sı uzman. (Kaynak: 2) Çünkü Tıp Fakülteleri hekimleri uzmanlaşmaya özendiyor. Bir nedeni uzmanlaşmış hekimin bilimsel olanaklardan ve piyasadan daha çok yararlanabilmesi. Diğer bir nedeni için ABD'de görevli, kişiliği de görevi denli önemli bir hekim şu örnekleri veriyor: (Kaynak: 4) "1971 yılında, az gelişmiş ülkelere ABD'ne göçmüş olan 5756 hekimin ABD'ne sağladığı kazanç, Ülkedeki 129 tıp fakültesinin bir yıllık toplam giderinin yarısına eşit" "1960-1970 yılları arasında, Latin Amerika'da yetiştirilip ABD'ne yerleşmiş olan hekimlerin bu ülkeye birincil yada ikincil yollarla kazandırdıkları, 400 milyon dolar kadar. Oysa aynı süre içinde ABD'den L. Amerika ülkelerine tıbbi "yardım" olarak 20 milyon dolar gönderilmiş." Az gelişmiş ülkelerdeki eğitim teknolojisinin ülke gerçeklerine uymaması nedenleri konusunda daha fazla düşünmeye gerek var mı?

Sosyalleştirme projesi, pratiksen hekim ve hekim dışı sağlık personeli çalıştırılması temeline dayalı bir program ile, Ülkenin sağlık sorunlarına geniş ölçüde çözüm getirilebileceğini gösterdi. Bunun için gerekli pratiksen hekim sayısı ise sekiz bini aşmıyor. Yani varolanın üçtebirini. Pratik, geçerli ve ucuz bir çözüm olması, çıkar çevrelerine engellenmeye çalışılmasına yetti.

NIHAİ ÇÖZÜME KADAR

Ülkede yürürlükte olan sağlık hizmetinin gelişmesi, üretim ilişkilerinin özünden kaynaklanıyor. Dolayısıyla çözüm, üretim ilişkisinin değişmesi ile gelebilecek. Ancak bu değişimin gerçekleşinceye kadar sağlığı (yada sağlıksızlığı) olurluna bırakmaya kirasının hakkı ve yetkisi yok. Dünya üzerinde benzer üretim ilişkisini yaşayan, yine de soruna birçok yönden çözüm bulabilmiş ülkeler var. Bunun için de sağlığı satılan ve satın alınan bir meta olmaktan çıkarılması gerekiyor. Varolan üretim ilişkileri içinde soruna en iyi çözüm olarak bilenen Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi ilkesinin bu nedenle desteklenmesi ve yaygınlaşmasına çalışılması gerekiyor. Halkın sağlığına yaşam hakkına sahip çıkacağı ve sağlık hizmetlerinin tümüyle devletleştirilmesini sağlayacağı zamana kadar bu çaba sürdürülmeli.

KAYNAKLAR:

- 1.) Fışek, Prof. Dr. Nusret. Sağlık İdaresi. HUTF Top. Hek. Ens. (1976)
- 2.) SSBY 1977 Mali Yılı Bütçe Raporu. (1977)
- 3.) Türkiye Sağlık İstatistik Yılığ 1973-1974. SSBY yay. (1977)
- 4.) Navarro, Vicente. "Underdevelopment of Health, or Health of Underdevelopment" Int. Jour. Health Serv. 4. No. 1 (1974)

Bir toplumun sağlığını, o toplumun içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik koşullardan soyutlayamayız. Toplama götürülen sağlık hizmetleri için de aynı şey geçerli. Götürülen sağlık hizmeti, ülkede egemen üretim ilişkisi ile paralellik göstermek zorunda. Bir ülkede her mal ve hizmet pazar için üretiliyorsa, sağlık hizmetinin de farklı bir konum alacağı düşünülemez. Türkiye'de, üretim ilişkilerinin gereği olarak, sağlığın da alım-satımı yapılan bir meta durumunda olduğu görülüyor. Türkiye'de yaşayan kişilerin sağlığını ve bu kişilere götürülen sağlık hizmetini değerlendirirken bu görüş açısını kaçırılmamak gerekiyor.

NEREDEN NEREYE

Türkiye'de sağlık hizmetinin örgütlü olarak çalışması Cumhuriyet'e başlar. Ekonominin devletçilik temeli üzerine oturtulduğu dönemde Dr. Refik Saydam'ın öncülüğünde önemli örgütlenme çabaları ve örnek kuruluşların hizmete sokulmaları gözlenir. İşçi örgütlerinin da kurulduğu daha sonraki dönemlerde ileri adımlar atılır, ancak sigortacılığın yanlış yorumlanması sonucu ciddi hatalar ortaya çıkar. Hizmeti üretecek kişilerin eğitim devresini tamamladıktan sonra pazar ortamına salınması ve hizmetin ancak satın alılabilecek kişilerin yararlanabileceği nitelikte olması özellikleri 1960 lara kadar giderek yoğunlaşır. 1960'da sosyal düzenlemelerin ağırlık kazandığı sırada, sağlık konusunda da çalışmalar yapıldığı görülür. Dr. Nusret Fışek tarafından hazırlanan ve sağlıklı yaşama hakkından herkesin yararlanmasını amaçlayan "Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi" yasası 1961 yılında kabul edilir ve 1963 yılında yürürlüğe girer. Birkaç yıl iyi işleyen yasa, mevcut üretim ilişkilerine ters düşüğü ve baskı gruplarının direnciyle karşılaştığı zamanla etkinliğini yitirir ve günümüze, sağlık hizmetinin pazarda satılması ilkesinin yasalaştırılması anlamına gelen Genel Sağlık Sigortası'nın tartışıldığı ortama gelinir.

BİR ÖLÇÜT: BEBEK ÖLÜMLERİ

Geçen süre içinde ülkede sağlık düzeyinin istenilene ulaşamadığını gözlemleyebilmek için bir-iki örneğe bakmak yeterli. Sağlık düzeyinin ölçülebilmesi için alınabilecek çok sayıda ölçüt var. Çocuk ölümleri en önemlilerinden. Hem niceliği, hem niteliği açısından. Bir ülkede 0-4 yaş arasında saptanan ölümlerin hem sayısının, hem nedenlerinin incelenmesi, ülkenin sosyo-ekonomik yapısı konusunda önemli ipuçları verebiliyor. Bu ölümler genellikle beslenme bozukluğu, ana sağlığına önem verilmeyişi, çevre koşullarının sağlığı azlığı, gelir düzeyinin düşüklüğü gibi temel nedenlere dayanıyor. Bu ölçütler ülkenin genel yapısı için çok önemli. Temel nedenlere dayandığı için de sağlık bilimleri bu ölümlerin çoğunluğunu önlenebilir ölümler olarak tanımlıyor. Tabloyu gözden geçirmekte yarar var:

TABLO I. Çeşitli ülkelerde 0-4 yaşında ölenlerin tüm ölenlere yüzdesi	
Türkiye	% 50.9
İsveç	% 1.4
Bulgaristan	% 6.2
Filipinler	% 41.8

(Kaynak: 1.)

Kısaca Türkiye'de ölen her iki kişiden biri, beş yaşından küçük. Bunların çoğu da bebek. Kaba bir hesapla ülkede günde 460 bebek, bir yıl-bile-yaşama olanağı bulamadan ölüyor. Ölümünün yaşa göre dağılımı dışında, ölüm nedenine göre de dağılımı yapılır. Bunların incelenmesi, çocuk ölümlerinin % 80'inden fazlasının tıbbin önenebilir kabul ettiği ölümler olduğunu gösterir.

SORUN HEKİM YOKLUĞU MU?

Sağlık bilimleri kurallarından birşu ilkeyi getiriyor: Kişinin bastalanmadan önce sağlığının korunması, hastalandıktan sonra iyileştirilmeye çalışılmasına oranla hem çok daha kolay, hem çok daha ucuz. Sağlığın korunması ise sosyal ve ekonomik yapının düzenlenmesine dayanıyor.

Ötedenberi Türkiye'de sağlığın düzenlenememesinin nedeni olarak hekim yokluğu gösterildi. Bir sağlık politikasının yürürlükte olduğu, ancak hekim olmadığının için bu politikanın yürütülemediği söylenildi. İleri sürülen görüş tümüyle yanlış. Türkiye'de, Sağlık düzeyi çok yüksek ülkelerdeki kadar olmasa bile, uygun bir modelle hizmeti yürütebilecek sayıda hekim dışı personel var. Tablo, bunu kanıtıyor.

YUNANİSTAN SEÇİMLERİ SONUCUNDA, YUNANİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ'NİN ELDE ETTİĞİ BAŞARI, GERİCİ GÖÇLERİN VE REVİZYONİZMİN, İŞÇİ SINIFI HAREKETİNE, ULUSAL SINIRLAR İÇİNDE GÖÇLENEBİLMEK İÇİN ENTERNASYONALİZMDEN ÖDÜN VERMEYİ ÖNEREN ARKADAN YURMA GİRİŞİMLERİNİN GEÇERSİZLİĞİNİ ORTAYA KOYMUŞTUR.

● Yunanistan'da seçim sonuçları belli oldu. Başbakan Karamanlis'in Yeni Demokratik Partisi'nin oyları % 54'ten % 42'ye düştü. Buna göre Karamanlis'in partisi 175 milletvekili çıkarabildi. Buna karşılık Andreas Papandreu'nun sosyal demokrat eğilimli PASOK partisi oylarını % 25'e çıkararak geçen parlamentodaki 15 sandalyesini 90'in üzerine yükseltti. Merkezî EDİK partisi ise sandalye sayısını 57'den 15'e düşmesi ile seçimlerdeki en ağır yenilgiye uğradı.

KARAMANLIS VİZE ALAMADI

Seçimlerden en büyük başarıyla çıkan övgülerden biri Yunanistan Komünist Partisi oldu. YKP oy oranının % 8.5'a yükseltmekle parlamentodaki gücünü iki katından üzerine, 5 milletvekilinden 11 milletvekiline çıkardı.

Çeşitli sol, sosyalist, liberal eğitilmiş grup ve partiler ise seçmenlerin desteğini elde edemediler. Kendisine "İç" adını takan Komünist Partisi'nin dahil olduğu beşli ittifak ancak % 2.5 oranında o toplayabildi. Yeni liberaller de % 1 oranında o alabilirdi.

Cunta, aşırı kralcı, faşist çevrelerin desteğini alan ve Karamanlis'in eski seçmenlerinden bir bölümünün oylarını ko-

paran Milliyetçi Cephe Partisi umulanan üzerinde oy topladı. Bu parti % 7 oranı ile 5 milletvekili çıkardı.

Bu sonuçlar bir bütün olarak ele alındığında Yunanistan'daki demokratik güçlerin başarısını simgelemektedir. Gerçi Karamanlis'in partisi seçim sisteminin özelliği nedeniyle parlamentoda rahat bir çoğunluğa dayanan iktidarını kurma olanakını bulmuştur. Fakat bu iktidar Karamanlis'e emperyalizmin ve büyük tekelci burjuvazinin istekleri doğrultusunda uygulamaya çalıştığı politika için gerekli vizeyi vermemiştir. Tam tersine Yunanistan halkının büyük çoğunluğunun Karamanlis'in bugüne kadar izlediği politikayı benimsemediği, bundan sonra iktidarını daha rahat sürdürmek için aradığı desteği ona vermeyi reddettiği anlaşılmıştır. Karamanlis bundan böyle politikasının temel çizgilerini gözden geçir-mek zorundadır.

EMPERYALİZMİN VE GERİCİLİĞİN HİZMETİNDE OÇ YIL

Karamanlis'in partisi geçen seçimlerde elde ettiği büyük çoğunluğu, Yunanistan'da demokrasinin kurtarcısı ve yeniden kurucusu postuna bürünerek kitle-leri kendisi ile cuntanın gelmesi ara-

Yunanistan seçimlerinin ardından

SEÇİMLER SAĞA VE SOLA NELER GETİRDİ ?

PASOK'UN BAŞARI NEDENLERİ

sında bir tercihe zorlayarak kazanmıştı. Yunanistan halkı 1974 Temmuz'unda sona eren faşist cunta döneminin kesin olarak kapanması için tek alternatif olarak oylarını Karamanlis'in partisinde toplamak zorunda bırakılmıştı. Karamanlis, Yunanistan halkının temel demokratik haklarını geri almasını kendisi için bir prestij kaynağına dönüştürerek geniş kitlelerin desteğini toplamıştı.

Son üç yılın deneyleri ise Karamanlis iktidarının Yunanistan emekçi halkının temel sorunlarına çözüm getiremeyeceğini ortaya koymuştur. Karamanlis bü-tünü ile emperyalizmin Yunanistan'daki dayanak noktalarını güçlendirmeyi ve büyük tekelin ekonomik, toplumsal ve politik egemenliğini sağlamlaştırmaya amaçlayan bir politika izlemiştir. Yunanistan'ın kapitalist Avrupa ülkelerine göre açık bir biçim alan geriliğinin, bu ülkeler ve bir bütün olarak emperyalizme bağlılığının devam ettirildiği, kitlelerin yoksulluğunun, büyük tekelin yararına işleyen ekonomik bunalımın, enflasyon ve işsizliğin sürdürüldüğü ortaya çıkmıştır. Bu koşullarda sınıf mücadelesi de kaçınılmaz bir biçimde keskinleşmiştir.

Karamanlis'in politika faşist güçleri getirtilmesini de sağlamamıştır. Tam tersine Karamanlis iktidarının, cunta eğilimlerini sürdürülen gerici ordı çevreleriyle ilişkilerini sıklaştırmaya, saldırgan NATO merkezleriyle bağlarını güçlendirmeye, Kıbrıs'ta Klerides gibi emperyalizmin ve CIA'nın en güvenilir adamlarını desteklemeye, faşist güçleri getirilmek bir yana, bu güçlerin etkilerinin sürekli olarak artmasına neden olmuştur. Milliyetçi Cephe Partisinin seçimlerde % 7 oranında oy toplayabilmesi, Karamanlis'in üç yıllık iktidarının sonuçlandırılmasıdır.

Karamanlis son seçimleri kitlelerde sürdürdüğünü ve arttığı varsaydığı gücünü ispatlamak, emperyalizm ve büyük tekelin yararına hazırladığı yeni eylem programını onaylatmak ve ilerici demokratik güçlerin meydan okumasına son vermek umuduyla ilan etmiştir. Seçimler ise tam tersi biçimde sonuçlanmıştır. Yunanistan halkı ağırbaşlı sömürünün, emperyalizme bağlılığının artmasına, ekonomik bunalımın ve faşist güçlerin yeniden etkisini duyurmasının gerçek sorumlularını tanıdığını göstermiştir. Karamanlis bundan sonra kitlelerdeki değişiklik öz-tümünü bir ölçüde karşılamaya, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin taleplerini cevaplamaya yönelik önlemler almak zorunda kalmıştır.

Yunanistan halkının Karamanlis iktidarının politikasına karşı tepkisi, bir yanda sosyal demokrat eğilimli PASOK'ta, diğer yandan da YKP'nde topladığı oylarında ortaya çıkmıştır. Mavros'un merkezî EDİK partisinin neredeyse silinmeye doğru gitmesi, kitlelerin orta yolcu çözümleri reddettiklerini, terchlerini sağa sol arasında yaptıklarını göstermiştir. Kitleler, bugünkü egemen politikayı tersine çevirme olanakını gördükleri alternatifte yönelmekteydiler.

A. Papandreu'nun liderliğindeki PASOK Güney Avrupa sosyal demokrat partilerinin ortak özelliklerini taşımaktadır. PASOK'un NATO'ya, Amerikan üyelerine karşı tutumu, AET'ye giriş kararının gözden geçirilmesini istemesi, politikasının geniş kitlelerde destek bulan ilerici çizgisini oluşturmaktadır. Buna karşılık özellikle Türk-Yunan anlaşmazlığı, Kıbrıs bunalımı gibi konularda takındığı soven milliyetçi politika, PASOK'un işçi sınıfından ve anti-emperyalist güçlerden koparma tehlikesi taşımaktadır. PASOK'un seçim kampanyası boyunca izlediği, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin çıkarlarından yana çıkan, geniş kapsamlı kamulaştırmaları öngören politika, onu seçmenlerin sayısal olarak en başarılı gücü haline getirmiştir.

YKP'NİN BAŞARISI VE GERİCİLİĞİN PLANLARI

Yunanistan Komünist Partisi'nin tek başına gördüğü seçimlerde, oylarını ve milletvekillerini güçlü bir biçimde artırmaya ise, Yunanistan'ın ve tüm Avrupa'nın politik yaşamında büyük önem taşımaktadır. Yunanistan Komünist Partisi'nin başarısı yoğun ve çok yönlü bir anti-komünist kampanya ortamında elde edilmiştir. Bir yandan YKP'nin kitlelere ulaşma ve propaganda olanaklarını sınırlama için iktidar tarafından her türlü anti-demokratik yöntemle basıyurulmuştur. Diğer yandan ve daha önemlisi, YKP'nin enternasyonalizmine ve tüm dünya işçi sınıfı partileriyle dayanışmasına karşı saldırı için gerici güçler ve burjuva politikacıları tarafından her türlü olanaktan yararlanılmıştır. Bu saldırılara emperyalizmin basın, yayım, propaganda organları da tam gaz katılmıştır. Örneğin 17 Kasım tarihli taşınan Newsweek, YKP'nin "Moskova'dan ayda 2 milyon ruble aldığını tahmin edildiğini (!)" yazmaktadır.

PKP ekonomik bunalımdan çıkışı yolunu gösteriyor

Portekiz ekonomisinin içinde bulunduğu bunalım son aylarda ileri boyutlara ulaştı. Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu'nun yayınladığı son raporda da Portekiz'in Güney Avrupa ülkeleri arasında ekonomik bunalım en ağır biçimiyle yaşayan ülkeler arasında olduğu açıklandı. Portekiz'in azınlık Sosyalist Parti yönetimi ekonomik bunalımdan çıkış umuduydu IMF'nin yardım vaatlerine bel bağlamış durumda. Ekonomik bunalımın derinleşmesinin ülkede gerici güçlerin genel bir saldırısı için yeşil ışık yakma olasılığı belirmiş bulunuyor.

Portekiz Komünist Partisi bu koşullarda ülkenin ekonomik bunalımdan çıkarılması için gerekli yolları gösteriyor. PKP Merkez Komitesi'nin geçen Nisan ayında yapılan toplantısında ekonomik bunalımdan çıkış yolunun araştırılması için bir Ulusal Konferans toplanması kararlaştırılmış, ve söz konusu konferans Haziran ayında toplanmıştır. Parti'nin ekonomik bunalımdan çıkış yolunun araştırılması amacıyla düzenlenen Konferans öncesinde, Parti Merkez Komitesi tarafından hazırlanan 80 belge üzerinde 1283 hazırlık toplantısı yapılmıştır. Toplantılara geniş ölçüde Partiz emekçiler de katılmıştır. Konferans boyunca Parti Yayım Komisyonu'na 350'den çok öneri ve yorum iletilmiştir. Son ayların gelişmeleri PKP Ulusal Konferans'ının çözümlemelerinin geçerliliğini bir kez daha kanıtladı.

PKP Ulusal Konferansı'nın sonuçlarına göre, ekonomik bunalımın ortadan kaldırılmasına yönelik girişimlerin, ülkenin dış ticaret ve ödemeler dengesi açıklarının giderilmesine yönelmesi gerekiyor. Bunun için ülke içindeki üretimin artırılması; bu amaçla da sanayide ve tarımda millileştirilmiş ve emekçilerin kontrolindeki sektörlerin güçlendirilmesi gerekiyor. PKP'nin konuya ilişkin önerileri şu önemleri içeriyor:

Rekabete en dayanıklı ve büyük yatırımlar gerektirmeyen ürünler yeğlenerek yerli ürün seçiminde bütün potansiyellerin titizlikle hesaplanması; ihracat üzerindeki devlet denetimiyuymlandırılıp güçlendirilerek ithalatın azaltılması ve ihracatın artırılması; eldeki üretim tesislerinin ve insan gücü kaynaklarının azami ölçüde kullanılarak ithal edilmekte olan maddelerin üretimini artırılması; ithalat yükünü taşımaya yardım edecek dış gelirlerin (turizm, işçi dövize-ri gibi) harekete geçirilmesi, ulusal egemenliğe saygı temelinde alınan dış kredilerin üretim alanına yönlendirilmesi; elektrik enerjisi, yakıt, hammaddenin genel kaynak tasarrufu için üretken olmayan ve israfçı harcamaları engellenecek bir politikanın uygulanması; planlama, kredi ve yatırımlar politikası, tarım ve sanayi politikası, ticaret ve fiyat politikası gibi politikaların kaynaştırılması vb.

PKP Ulusal Konferansı'nda ulusal ekonominin ancak emekçi halkın aktif katılımı canlandırılacağı belirtilerek gerici hükümet formüllerine de karşı çıkılmıştır. Portekiz ekonomisindeki son gelişmeler, PKP'nin öngörülerini kısa zamanda doğrulayarak somut önerilerinin haklılığını daha geniş çevrelerde ispatlamıştır.

YKP'nin bu engelleri aşarak kazandığı başarı anti-komünizmin yenilgisini simgelemektedir. Güçlü bir bilimsel sosyalist ağırlığın Yunanistan politik yaşamında kendisini göstermesi, Yunanistan halkının emperyalizme bağlılığının arttırılması ve ekonomik bunalmaya karşı, daha iyi çalışma ve yaşam koşulları, daha ileri demokratik haklar ve sosyalizm için mücadelesini güçlendirecektir. YKP'nin başarısı Karamanlis iktidarını gizli ve açık faşist güçlerle işbirliğine ve gerici güçlerin demokrasiye yönelik tertiplerine karşı da kesin bir cevap olmuştur. Yunanistan'da bilimsel sosyalizmin güçlenmesi karşısında, başta ABD ve F. Almanya olmak üzere emperyalizmin bu ülkeyi dünya sosyalizmine ve Avrupa'daki ileri güçlere karşı bir sıçrama tabatı haline getirme, onu yeniden NATO'nun askeri hegemonyasına altına çekme planları gözden geçirilmek zorunda kalmaktadır.

ÖDÜN VERMEDEN BAŞARI MÖMKÜNDÜR

YKP'nin başarısı Avrupa'da yumuşama, barış ve işbirliği ortamının gelişmesi için de önemli bir kazanım olmuştur. Bilindiği gibi emperyalizm, Avrupa'daki yumuşama sürecini durdurmak için Avrupa'da bilimsel sosyalizmin güçlenmesini durdurmaya, işçi sınıfı hareketini kapitalist sistemle uyumlaştırmaya bel bağlamaktadır. Sosyalist ülkeleri ve işçi sınıfı partilerinin enternasyonalist dayanışması hedef alan anti-komünist ideolojik kampanya ile, iki sistem arasında barış içinde bir arada yaşamanın, kapitalist ülkeler emekçileri için yarattığı ileri-demokratik kazanımların ve olanakların ortadan kaldırılmasına çalışmaktadır. Yunanistan'da bilimsel sosyalizmin güçlenmesi, bu girişimlerin tarihin akışıyla geliştiğini belgelemiş, Avrupa'da güçler dengesinin barış, de-

mokrazi ve sosyalizm güçleri lehine sürdüğünü göstermiştir.

YKP'nin başarısı, bilimsel sosyalist harekete "soldan" yönelen saldırıların da geçersizliğini ortaya koymuştur. Yunanistan'da gerici güçler, oportünizmi ve revizyonizmi kullanarak işçi sınıfının politik hareketini bölmek için bugüne kadar en yoğun girişimlerde bulunmuşlardır. Son seçimlerde de YKP'nin bilimsel sosyalizme ve proleter enternasyonalizmine dayanan politik çizgisine karşı çıkan revizyonist akım ve örgütler, emperyalist ve burjuva basın organları tarafından "Avrupa Komünizmi" etiketiyle sislenerak YKP'ne karşı saldırılmıştır. Bu akım ve örgütler propagandalarını anti-komünizme ve anti-sovyetizme dayandırmışlardır. Seçim sonuçları bu propagandanın Yunanistan işçi sınıfında hiçbir taban bulamadığını, ancak kitlelerin politik bakımdan gelişmiş son derece dar bir kesimini etkileyebildiğini göstermiştir. YKP ise oylarının ana bölümünü işçi sınıfının ve köy yoksullarının en yoğun yerleşim bölgelerinde toplmuştur. YKP ülkenin "içinde" de işçi sınıfının en ileri unsurlarına dayandığını göstermiştir. Bu sonuçlar, gerici güçlerin ve revizyonizmin, işçi sınıfı hareketine, ulusal sınırlar içinde güçlenebilmek için enternasyonalizmden ödün veremeyi öneren arkadan vurma girişimlerinin geçersizliğini ortaya koymuştur. Bu örnek Ekim Devrimi'nin 60. yıl kutlama toplantısında konuşan SBKP Genel Sekreteri Brejnev'in "komünistlerin toplumdaki yerlerinin tanınmasına karşılık sosyalizm için mücadeleden vazgeçip enternasyonalist sınıfsal dayanışmadan ayrılarak ödün vermelerinin istendiğine" değin sözlerinin canlı bir kanıtıdır. "Komünistler toplumdaki yerlerini çoktandır devrimci mücadeleleriyle kazanmışlardır. Onların toplumdaki rolünü halklar tanımıştır ve bunu geri almaya kimse-nin gücü yetmez."

Sedat'ın ihanetinin hesabı sorulacaktır

Hain Sedat mutlaka hesap verecek. İhanetinin cezasını çekecek. Onu siyonistler de kurtaramayacak.

ve giderildikten sonra Ortadoğu sorununun çözümü için bir engel kalmayacaktır! Böylece Ortadoğu bunalmının temelinde emperyalizmin Ortadoğu halklarını köleleştirme amacının ve siyonist güçlerin yayılması emellerinin yattığı gözardı edilmektedir. Sedat bu tutumuyla ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini Arap halklarını oyalamaya ve sapıtma amacına hizmet etmiştir.

ÇABALAR NEYE YÖNELİK

Mısır-İsrail yakınlaşmasının propagandaya dönük ikinci önemli amacı ise, Filistin halkını ve Filistin kurtuluş hareketini Ortadoğu sorununun çözümünün önünde bir engel gibi göstermektir. Dünya kamuoyunda yaratılmak istenen görüntü, Filistin Arap halkı ve onun temsilcisi FKÖ dışlanarak Ortadoğu'daki devletler arasında ki uyusmayla bunalmının tatlıya bağlanabildiği görüntüsüdür. Sedat-Begin buluşmasının ilk haberlerinin yayılmasından itibaren burjuva dünyasında Filistin kurtuluş hareketini ve FKÖ'nü karalamaya yönelik yoğun bir kampanya başlatılmıştır. Sedat'ın gezisinden sonra Sudan gibi gerici rejimlerde FKÖ'ne ve FKÖ üyelerine karşı girişilen tertipler bu kampanyanın sonuçlarıdır. Bütün bu gelişmeler Filistin kurtuluş hareketini Ortadoğu sorununun çözümünün dışında tutmaya ve sorunun çözümü perdesi arasında Filistin halkını köleleştirmeye yöneliktir.

AET NİÇİN HOŞNUT

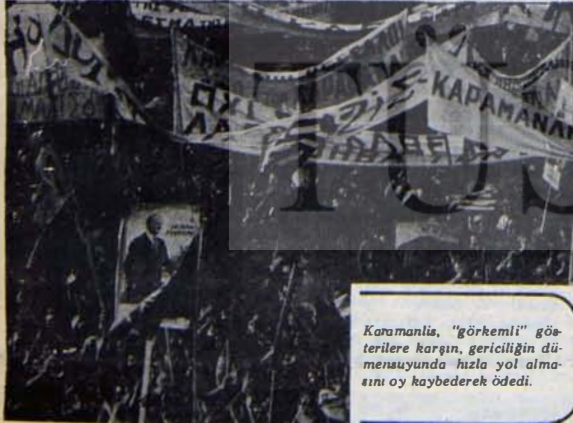
Bugüne kadar, Arap ülkelerindeki ekonomik çıkarlarının sarsılmasına neden olmamak ve Amerikan emperyalizmi karşısındaki konumlarını korumak amacıyla, Ortadoğu sorunuyla doğrudan taraf gözükmemeye çalışan AET ülkeleri de, Sedat-Begin buluşması üzerine tutumlarını açığa vurmuşlardır. AET üyesi devletler, Mısır-İsrail yakınlaşmasının Ortadoğu sorunuyla çözüm getirebileceğini öne sürerek Amerikan emperyalizmiyle ve siyonizmle çıkar ortaklığını belgelemiştir. Avrupa emperyalizmi de Ortadoğu'da ulusal kurtuluş hareketinin durdurulmasından ve dünyanın bu bölgesinde yeni sömürgeci ilişkilerin sürdürülmesinden yanadır. Bunun için Arap kurtuluş hareketindeki ileri öğelerin tasfiye edilmesine ve tutucu, gerici güçlerle işbirliğinin kurulmasına çalışmaktadır. Sedat İsrail'e yakınlaşma sürecini başlatarak, Ortadoğu'da emperyalizme daha sıkı bir biçimde bütünleşmeye çalıştığını gerici, tutucu güçlere yeşil ışık yakmıştır.

HESAP VERECEKLER

Bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen Ortadoğu'da emperyalizmin ve işbirlikçi siyonizmin çıkarlarına bir çözümün empoze edilmesi mümkün değildir. Ortadoğu'daki Arap halklarının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi tüm dünyadaki ilerici, demokrat, barışçı güçlerin desteğine sahiptir. Dünya sosyalist sistemi bu kurtuluş mücadelesinin en güçlü ve en güvenilir dostudur. Ortadoğu sorununun çözümü mutlaka doğal uluslararası platformlarında olacaktır. Sedat türi işbirlikçilerin bunu önelemeye gücü yetmeyecektir. Onların ihanetinin de hesabı sorulacaktır.

Yunanistan halkı doğrutarı görüyor

Karamanlis, "görkemli" gösterilere karşın, gericiliğin dümenyusunda hızla yol almıştı o kaybederek ödedi.

Enver Sedat'ın Kudüs'te İsrail yöneticileriyle buluşması gerçekleşti. Buluşmanın yankıları ve tartışması sürüyor. Ayrıca Ortadoğu sorunuyla ilgili yeni gelişmeler de bekleniyor. Birleşmiş Milletler Genel Kurul'unda Ortadoğu sorunuyla ilgili görüşmeler, Sedat'ın Kudüs gezisinin hemen ertesinde başladı. BM'deki görüşmelerde söz alan ABD temsilcisi, Ortadoğu'daki bütün tarafları "Sedat'ın başlattığı barış girişimini sürdürmeye" çağırdı.

Sedat-Begin buluşmasından sonra Mısır'ın yeni politikasının içyüzünü ortaya koyan bazı gelişmeler de oldu. Mısır hükümeti FKÖ'nün üst düzeyde üç yöneticisini sınır dışı etti. Mısır'la diğer Arap ülkeleri ve Filistin kurtuluş hareketi arasındaki ilişkilerin derinleşmesini sürdüren benzeri gelişmeler birbirini izledi. Libya Mısır'la diplomatik ilişkilerini kesti.

ANLAŞMAZLIK "PSIKOLOJİK" Mİ?

Sedat-Begin buluşmasının ilginç yanı, burjuva dünyasında zamanımız en önemli olaylarından biri olarak gösterilmesi. Türkiye'nin burjuva basınında da aynı yönde yorumlar ve değerlendirmeler yapıldı. Sedat'ın İsrail'le tek başına uzlaşma girişimi, onun büyük devlet adamı nitelikleriyle açıklanarak övülmeye çalışıldı.

Söz konusu yayımlar Sedat-Begin buluşmasının propaganda niteliğini ortaya koymaktadır. Sedat-Begin buluşması, Ortadoğu'da barışla ilgili umutları ikili görüşmelere bağlamak ve anlaşmazlığın temel yönlerinin gözlemlenmesi amacıyla planlanmıştır. Sedat'ın gezisine başlamadan önce kullandığı şu sözler anlamlıdır: "Arap-İsrail anlaşmazlığının yüzde 70'i psikolojik, ancak yüzde 30'u öze ilişkindir." Demek oluyor ki milyonların gözlerini kamaştırarak gösterişli buluşmaları "psikolojik sorunlar" yumuşatıldıkdan

SOSYALİST KÜLTÜR

Tacettin NECİBOĞLU

BUGÜNDEN ÖRGÜTLÜ MÜCADELE

İşçi sınıfı öncülüğünde mücadele, yaşamın her alanında veriliyor. Kültür alanında da burjuvazinin yoz kültürüne ve faşizm kültürüne karşı sınırdırılıyor bu mücadele. Ancak bu yapıldıkten onun yerine nasıl bir kültür geliştirme amacıyla olduğunu da en açık ve duru biçimle ortaya konabilmelidir. Demokratikleşme mücadelesindeki başarılarla koşut gödecektir bu İleri kültür doğrultusundaki başarılar. Sırcı içinde yeni demokratik kazanımlar kültüre yansızacak ve tutarı demokratlarla sosyalistlerin o alandaki başarıları da tüm toplumsal demokratikleştilirmiş uğraşına katkuda bulacaktır. En tutarı ve gerçek demokrasi mücadelesini işçi sınıfının siyasal örgütünü verdiği de giderek daha bir güçlü kazanımdır, İleri kültür mücadelesi işçi sınıfının siyasal hareketinde kopak gelişemez. Ne zaman demokratikleşme doğrultusunda sığınan adamlar atılsa, kültür alanı da zenginleşir ve yeni boyutlar kazanır. Türkiye'de 1961 sonrası bunun bir örneğidir. 27 Mayıs sonrası görülen demokratik ortamda TİP kurulmuş, yaygın hayatından bütün sanat dallarına ve kültürün her alanına kadar bir kapı açılmış, bir canlanma görülmüştür. Sadece demokratikleşmeye kendini sınırlayan burjuvazinin egemenliğine son vererek sosyalizmi kurmayı hedefleyen işçi sınıfının siyasal hareketi, kültür olgusuna da bu perspektif içinde yaklaşır. Yeterince açık ve belirgin olmayan İleri kültür yerine İleriye sosyalist, bilimsel ve ruhuyla da enternasyonalist bir kültür geliştirilmesini ve İleri kazanımları bu amaçla yönelik birer kilometre taşı olacağını vurgular.

İÇERİĞİYLE SOSYALİST BİR KÜLTÜR

Kapitalist topluma kendisinden önce gelen bütün toplumların kültür hayatına göre temelde önemli bir farklılığı vardır. Geçmiş toplum biçimlerinde egemen sınıfın kültürüne karşı ezilen sınıflar kendi kültürlerini bir ölçüde de olsa yaratıp geliştiriyorlardı. Yani iki ayrı kültürel yapı görülyordu. Bir yanda egemen güçlerin kültürü, öte yandan ezilen sınıfların kültürü. Halk katmanları kendi gelenek ve göreneklerini, toplumsal değerler sistemini ve sanatlarını egemenleri başkalarına karşı yaşatabiliyorlardı. Kapitalizm meta üretimine dayandıktan sonra kültür faaliyetleri de bu tür üretimin yasaları içinde gelişiyor. Kapitalizm kültürü, sanatı bir meta olarak sunar. Emekçi sınıflar kültürel olgularına katılmıyolar, sadece alıcı durumdadırlar. Bir yanda egemen güçler ve bir ekil tabakamın gelişip biçimlendirdiği kültür, diğer yanda kültürün mahrum edilen ve egemenlere yaratılan toplumsal değerler sistemini ve sanatı benimsemeye zorlanan emekçi sınıflar. Bu toplumsal değerler sistemine insanlar birbirlerini doğrudan ilişkilerle değil, metalar aracılığıyla taşıyabiliyor ancak. İnsanların birer eylem nesnesi haline gelmesi yolu açılmıştır. Her faaliyet türünü yerine getirenler değerlerini kendi eylem ürünlerinin hem alıcısı hemde eylem nesnesi halinde görür. Politik faaliyet için öyle yörenin, ekonomik faaliyet için tüketici, sanat faaliyeti için seyirci dinleyici ve okuyucuları insan" (Bötkim sayı 32, sayfa 20)

Buna karşı verilecek mücadele emekçilerin pasif izleyici durumundan aktif yaratıcı durumuna getirmektir. Burjuvazinin elindeki bütün kitle iletişim araçlarını kullanarak empoze etmeye çalıştığı ideoloji ve toplumsal değerler sistemine karşı çıkabilmek için örgütlü bir mücadele verilmelidir. Bu örgütlü mücadelede işçi sınıfı partisinin rolü kuşkusuz birinci derecede önemlidir, ve hiçbir demokratik demok partiye yerini dolduramaz. Ama kendine mücadele alan olarak ideoloji ve kültürel alan seçmiş olan demoklere de büyük işler düşüyor. Bu mücadelede, yasal sınırları örgütlenmeyi yapmamış bazı kitleler, adında "kültür", "halk" gibi sözcükler bulunan dernekleer gerçekleştirebilirler. Bunlara katılarak ve içinde "kültür" sözcüğü geçen demokler onların da siyasal grup çalışmalarını yürütme demoklerdir. Burjuvazinin yoz kültürüne ve faşizmin kültürüne karşı mücadelede yürütülen olmaları kendi yerlerini bilen, işlevlerini belirlemiş, işçi sınıfının siyasal hareketinden kopmayan demokler ve kuruluşlardır.

İki sosyalist devrimde de buna "geçen 60 yıl sosyalizmin üstünlüğünü, sadece halk kitlelerinin emekli gereksinimlerinin karşılanmasında göstermektedir. Sosyalizmin, tıpkı ilk kez gerçek birlik ilişkilerini içeren en insanlık topluluğu olduğunu kanıtlamıştır. Kammo, marşist bilim adamları, eğitimciler ve propagandacılar tarafından iki sistem arasındaki yarışın bu önemli yansıması olarak görmektedir." (Mike Davidov, Yurt ve Dünya sayı 6, sayfa 263) Gerçekten de ahlak kurma mücadelesinde olan kapitalist topluma karşı sosyalist toplumun üstünlüğü yeterince vurgulanmıştır. Oym ki bu üstünlük maddi üretimde olduğu gibi önmeye ele alınıp işlenmelidir. İleri bir Amerikalı gazeteci olan Mike Davidov, kendi ülkesinde "bir dünya'nın İleri ve beklenti ABD'den önmeler veriyor. Yurt ve Dünya'nın son sayısında yer alan yazımdan başka bölmeler de aktarmış yazıyor var: Üstelik bu yazıya artık "büyük bir başarı", "ciğer devrim" adlarıyla övülmektedir. Halk kütüphaneleri kapatılıyor veya kamuya uğradıkları, kütüphane memurları işsizden çıkarılıyor, gençlere ekonomizme propaganda için bir sanatı kolu haline getirmektedir. Seks ve özellikle güddet, uyuşmaz ABD televizyonunda en gözde konuları olmuştur. San Francisco Examiner'in 25 Ocak 1976 sayısında, Amerika televizyon müdürlerinden Dwight Newton' TV ve Elveda' adlı ma-

kalesinde şöyle diyor: "ABD televizyonu dünyada en iyi suç işlemeye teşvik eden okul durumundadır" "

Bu yazıya ve çürümüş sınıflar ABD'ye özgü değildir kuşkusuz. Toplumsal değerler sistemindeki bu çöküşün maddi temeli var: Kapitalist üretim biçimi ve onun dayandığı özel mülkiyet. İşte bunun için her alanda verilen mücadele sosyalizmi hedeflemelidir. Bağımsızlık, demokras, sosyalizmin bütünlüğü burada da doğrulanıyor. Sosyalist kültür de ancak sosyalizme geçişten sonra mümkün olacaktır. Kapitalist üretim ilişkileri içinde ne kadar etkin ve başarılı bir mücadele verilirse verilirse, işçi sınıfının sosyalist kültürü yeterince oluşturulamaz. Ancak bu olgu, burjuvaziyeye karşı ideolojik ve kültürel mücadelede ihmal edilebileceği sonucuna götürmemelidir. Burjuvazinin emekçi sınıflar üzerindeki yoz kültür ve toplumsal değerler sistemi baskısını kırabilmek veya en azından etkisini azaltabilmek için ideolojik ve kültürel mücadele ertelenemez bir görev olarak duruyor. Sosyalist kültür insanın insanca yaşayabildiği, birbirleriyle kardeşçe ilişkiler kurabildiği ve kişiliğiyle beraber yeteneğini serbestçe geliştirebildiği bir düzende, yani sosyalist düzende oluşup gelişebilir.

BİÇİMİYLE ULASAL RUHUyla ENTERNASYONALİST BİR KÜLTÜR

Uluslar tarihsel sürecin belirli bir döneminde ortaya çıkmışlardır. Yani ulus, tarihsel ve nesnel bir gerçektir. Bir sınıf temeli üzerinde, burjuvazinin ve kapitalizmin gelişimiyle ortaya çıkar ve gelişir. Sınıfsız toplumun kuruluşuyla da ortadan kaybolacaktır. Fakat sınıfsız toplumun kurulmasına kadar bu nesnel gerçektir bilimsel sosyalistler için önemli korur. Ulus gerçeğinin reddi, materyalist olmayan bir tezdür. Ulus gibi ulusal kültür de nesnel bir gerçektir. Feodalizme karşı mücadelede sosyalizm, ulusların kurtuluş savaşını ve ulusal kültürün gelişimini iken emperyalizm dönemine ulusları ve onların kültürünü ezen en büyük güç haline gelmiştir. Buna karşılık ulusal bütünlüğü ve ulusal kültürü koruyup geliştirecek olanlar, işçi sınıfı ve emekçi halk kitleleridir artık. Fakat ulusal kültür de durağan değil, ilerlemeye ve gelişmeye açık olmalıdır. Başgarız bir biçimde ulusal kültüre sahip çıkmaz. Maddi koşullar, yaşam koşulları o denli farklılaşır ki bu yeni maddi temel üzerinde ulusal kültür birçok yönü eskimiş kalır. Gine'de ulusal kurtuluş savaşının önderi Amilcar Cabral bu konuda şöyle diyor: "bize göre kültürel dirençimiz yaratır ve yapıcı olanı saklamalı, fakat bu yapıldıkten de gıysilerimiz, yeme içme alışkanlıklarımız, türkii söyleme ve dans etme biçimlerimiz ve özellikle doğaya olan ilişkilerimizin biçimini ve batta birbirimizle olan ilişkilerimizin biçimini de yavaş yavaş değiştirmeliyiz. Bilim dışı, bilimden uzak olan herşeyi kültürümüzden söküp almalyız, henüz bugün olması bile yanı mullaka. Şayet iyi çalışarak yarı bu mümkün olacaktır." Bir ulusu kendi kültüründen daha iyi hiçbir şey tanıtamaz. Özemlerini, sevdalarını, öfkelerini buluruz kültürlerinde. Özgürce gelişme olanağı bulmuş bütün ulusların yaşamı birbirinden zengin ve renkli birer kültür bazinesidir, birer kültür mirasıdır. Her alanda olduğu gibi kültür alanında da nihilizmden uzak olan işçi sınıfı, hiçbir ülkede kültür mirasını reddetmez. O mirastan İleriye dönük bir anlayışla yararlanır.

Ulusal kültürün gelişmesini önleyen bütün engeller ancak sosyalist bir düzende ortadan kaldırılabilir. Çok uluslu bir ülke olan Sovyetler Birliğindeki bütün uluslar kendi dillerinden gelenek-göreneklerine ve folklorlarına kadar kültürlerini özgürce geliştirmeye olanağına kavuşmuşlardır. Oysa Çarlık zamanında bu ulusların ulusal bilincini yoketmek için her türlü baskı ve zulüm denemiştir. Sosyalizmin kurulmasıyla bu uluslar kendi dillerinde öğrenim yapma, folklorlarını geliştirme hakkına sahip olmuşlardır.

İşçi sınıfı ve tüm çalışanları, yani bütün emekçi sınıf ve tabakalar kendi ulusal kültürlerini zenginleştirip geliştirirken diğer ulusların kültürlerine de, kendininkine yakın olsun olmasın, ilgi duyar ve saygı besler. Zaten başka ulusların varlığına ve kültürüne saygı olmayan bir ulus, kendi ulusal varlığını ve kültürünün gerçek anlamıyla bilincinde değildir. Bilimsel sosyalistler, bütün ulusların barışçı bir şekilde birbirleriyle yaklaşımlarının mücadelesini verir. SSCB içindeki ulusların ilişkileri bu açıdan da önemlidir ve sosyalizmin, bütün ulusların barışçı bir şekilde birbirleriyle yaklaşımlarının çabuklaşmasını ve onların kaynaşmasını hazırladığını gösterir. Uluslararası kültür alışverişini, hem yuvasına katkıda bulunur, hemde ulusların birbirlerinin çok değerli ve renkli kültürlerinden yararlanmalarını sağlar.

Sosyalizm bütün ülkelerde kurulunca, tek bir dünya ekonomisi de olacaktır. Böyle olunca toprak sınırları anlamlarını yitirecekler, halklar arasında maddi ve kültürel alışveriş artacak onları daha çok birbirlerine yaklaştırıcaktır. O zaman uluslar kendilerinin yanısıra, ilişkilerin kolaylaşması için enternasyonal bir dilin gereğini duyacaklardır. "Bu dil son derece zengin bir dil olacaktır çünkü çeşitli ulusal dillerin yavaş yavaş oluşan kaynaşmasından doğacaktır." (Pöltzer, Felemenk Temel İktisadi, Sayfa 433) Ulusların ortadan kalkması sürecinde ortak bir dile birlikte ortak bir kültürde oluşmaya başlayacaktır. Biçimle ulusal, içerikle sosyalist kültürlerin aynı ve tek ortak dile kaynaşmalarından hem biçim, hem içerikle sosyalist kültür oluşacaktır.

Önceki yıllarda sergilenen "El Kapısı", "Nereye Payidar?" ve "Ortak" adı oyunlarıyla tanıdığımız Bilgesu Erenus'un "İkili Oyun" adını taşıyan yeni oyunu geçtiğimiz günlerde İstanbul'da Dostlar Tiyatrosu'nda sahnelenmeye başladı. Macit Koper'in sahneye koyduğu oyunda Genco Erkal ve

Meral Onuktav rol aldılar. Özellikle taşıdığı içerik ve sergilediği ilişkiler açısından dikkati çeken, seyredenen arasında çeşitli tartışma ve eleştirilere yol açan, geniş ilgi derleyen yapıt hakkında yazılarına yönelttiğimiz sorulara ve yanıtlarını aşağıda sunuyoruz:

"İkili Oyun" yazarı Bilgesu Erenus ile bir konuşma

Kemal ÖZER

İkili oyun ilk bakışta, hastalıklı bir ilişkinin sergilenmesi. Oyunda tipik olarak verilen kişiler için tek çıkış yolunun siyasileşmek, siyaset eylem biçiminde vurgulanması, söylenebilir mi? Sızca bunun neanel temelidir? Sergilenen ilişkinin kurtuluşu siyaset eyleme gerekçesi mi?

Soru bütün Yürüyüş Dergisi okuyucuları için de gündeme taşınmış. İzzemelen düşünerek, daha küçük sorular üretip bir kaç açıklamada bulunmada yarar var.

Kimler arasında geçiyor sözü edilen bu hastalıklı ilişki? Bir kan koca bunlar, ikisi de yüksek öğrenimli. Eğitimleri, yetenekleri genelde ilerici aydın tanımına giriyorlar. Kadın bir bankada çalışıyor, erkek üniversitede öğretim görevlisi. 10 yıllık evlilik ve bir çocukları var. Onları içinde buldukları bu ileri aydın çizgisinde bocalattırıp, izleyen hastalıklı bir ilişkinin kişileri çağırması yaptırın, hangi yanlardır?

Bu iki kişi umulmaz bir dengenin peşindedirler. Terazinin bir gözüne sartlanmışlıkları, baharatları düşümlüklerini, eksen olma, kendi adına davranma tutkularını, korku ve evhamlarını, yani bireyciliğin bilimum hırdavatını doldurmuşlardır. Tıka basa hem de. Öteki gözde ise, toplum üstüne, toplumculuk üstüne, ortaklaşacılık üstüne, düşünüp duydukları, okuyup öğrendikleri, iyi niyet, vicdan, akıl, hiç bir şey yetzmez bu teraziyi dengeye tutmaya. İlla da dengeye duralmı deyende de ikili oyunlara sığınacaktır çaresiz. Hele bir bastırma, hele bir yıldırma dönemiyse yaşanan, ikili oyunlar binbir dereden su getirmelerle, kaçışlar, avutmalar, şaşırmasalar, sapsmalar, dönmeler, dikenleşmelerle uzar gider.

Dostlar Tiyatrosunca sergilenen İkili Oyun'da, işte böyle kalın bir çizideki hastalıklı ilişkiler söz konusu olan. Yoksa bu sakatlıkların, oyun kişilerinin şu ya da bu özel durumlarından, şurda ya da burda çalışmalarından, alle çevrelerinden, yıpranmış evliliklerinden gelirdiği filan düşünmek yanlıştır olur.

Soruda ilk bakışta dense de, hastalıklı bir ilişkinin sergilenmesi tanımlanamaz bir yorum getiriyor. Biz bu ara epeyce tartıştık bu ilişkinin tanımını. İki ayrı kesimden iletildi bize. Birinci kesim, kendi hastalıklılarıyla baş etmiş, değişme gücünü yerinde kullanmış, örgütlü sosyalist aydınlardı. Ve bu denli ikili oyunların artık açık açık sergilenmesinden yanaydılar. Öteki kesimdekiler ise hala ikili oyunlardan kurtulmamış-

lığın tepkisine düşüyorlar, cılız kaygılı bir özavununa ile ikili oyun kişilerine hastalıklı kişiler deyip, böylece kendilerinden ötediklerini sanıyorlardı.

Biz İkili Oyun'un kotancuları, İkili Oyun'u hastalıklı ilişkilerin sergilediği değil de, seyircinin hastalıklı ilişkilerle karşılaşıldığı bir oyun olarak düşünüyoruz. Mikroben en azgın, en yaygın olduğu bir dönemde, uzakken yakından buluşmak ihtimali olan herkes için. Umutsuzlanmak, yılmak adına değil, iyileşip çoğalmak için tam tamma.

Oyundaki kişilerin siyasileşmesi sorununa gelice. Biz İkili Oyun'un kişilerini oyunun başından sonuna değin siyasileşmenin dışında düşünmedik. Oyun süresi içinde siyasileşme gerçek rengini buldu yalnızca? Siyasileşmenin dışında kalmamış olsaydı olduğu çağımızda, bu iki kişi, kaçışlarıyla, edilgin tutumlarıyla, karşı oldukları egemen güçlerin ekmeğine yağ olup sürüldüler. Siyasileşmenin dikalasıdır bu da. Devrimci hareketin içinde olarak, siyasileşmek ise, güncel somut görevler üstlenerek gerçekleşir. Bunun için de bireyciliğin safraından arınmak gerekir, önce. Özevri, yaratıcı güç, yürek, bilek gerekir. Yoksa, İkili Oyun'daki gibi, herkes biraz da kendi hayatını yaşayacaktır o zaman... Vişne çürüğü ojele, aslında, her neyse, Pavlovun köpeği, ve dışardan bakmalarla. Egemen güçler tarafından birgizel yenip yutulana kadar.

Oyundaki kişilerin işlerine bakışı üzerinde uzun uzun duruluyor. Onların işlerine bakışı, toplumsal konuları, kişisel bunalmaları açısından bu denli belirleyici midir?

İkili Oyun'daki kişilerin iş yerlerine bakışı, özellikle erkeklerin geliştirilmek istediği güdük bir yöntemden kaynaklanıyor. Çevreye ve olaylara dışardan bakmak yöntemi bu. Bir kağıt hafifçe yukarı kalkık olan bu bilgil yöntem, kendinden başka değer tanımların ürettiği, kurumlar, kurallar, değerler, kavramlar ve falan filanları üstüdü. Dikkatlice bakarsanız, ağza iyi laf yapan bu oligu ve parlak adamlar ardında salya sümkük bir çocuk gizlenir. Kabahati, sorumluluğu her an başkasına yüklemeye hazır, sen aslanın sen kaplanın diyecek bir avutucu bekler, bu koca çocuk. Bulamazsa, o zaman da kendi kendine yapar bu işi. Hani pek boş bulunmaya da gelmez karşısında. Yanlışlı alaylay pullamayı, göz ve gönül boyasını pek iyi bilir. Bir de İkili Oyun'un erkek kişisi gibi, yaratıcı gücünün son kalıntılarını da

"İkili Oyun"dan bir sahne

"Dışardan Bakmak" yönteminin sunuluşuna harcansa. Bir de bakarsınız inanıvermişsiniz ona. "Yahu yalan mı bu söyledikleri, nedir bu çektiğimiz, şu başızma gelene bak" bile demizin mümkündür mesela. O zaman da gerçekten vey başızma gelenler. Sokaklar, kuyruğunu tramvay çignemiş aslanlardan geçilmez olur bir anda. Bunu önlemek için belki de, İkili Oyun'un bazalarına göre beklenmedik bir şekilde btişi, şaşırma veriş, İkili Oyun kişisine karşı zayıflıklarından ileri geliyor. Kuramlara da dışardan bakıldığı kukla başlıklar içleştisi sahnesinde bile symzhlik sürmüşse eğer, birden öylesi bir tutakta buluyorlar ki kendilerini, bir de bakıyorlar yanlarında İkili Oyun'un kişilerinden başka kimsesini kalmamış. O zaman zorlu bir hesaplaşma başlıyor ister istemez. Alçak gönüllü açıklamalardan korkmayan seyircilerimiz söylediklerinden biliyoruz bunu. Oyundaki kişiyi özdeşmenin, oyuna gelmenin telaşı, içinde, oyunda çıktuktan sonra bir uzun süre de izliyor onlar. Evde, işte, okulda, nerde olurlarsa olsunlar, bir sözcükte, bir tutumda, bir susmada, bir savunmada, eskisinden daha sık yakalayabiliyorlardı kendilerini.

Oyunun yazarı ve Dostlar Tiyatrosu'nun da gerçekleştirmeye istediği buydu zaten.

Kukla oyunu esprisi içinde sunulan Amerika, Sovyetler ve Çin eleştirisi, sunuluş biçimiyle, konunun ciddiliği karşısında seyirci açısından sakıncalı bir durum yaratıyor mu?

İkili Oyun'un erkek oyuncusu, "insanlık adına oynattığı üç baş kuklacı" sahnesinde bu kez de kapitalizmle sosyalist aynı kefeyle koyma yanlışlığına düşüyor. Böylesi çarpık bir özdür, o sahnenin sunuş biçimini gerçekleştirir. Ve yanlış sahnelerken, pek de ciddi kalmamazdı sanıyorum. Bu nedenle oyun sürerken oyun kişilerinin gitside sağa kaymasıyla ilgili gerekli sinyalleri alanlar için bu sunuşun hiç bir sakıncası yoktur. Baş bulunması için ise, oyun sonrası, kendilerini hesaplaşacakları en önemli noktalardan birini kapsar bu sahne.

Oyunun gelişim süreci içinde, kadın sürekli rahatsız olan, sorguya çeken, hesaplaşma eğilimi gösteren kişi olduğu halde, bitimde kendini rahatsız eden görevleri kabul eden bir insan durumuna geliyor. Oyunu çeşitli toplumsal konularda kişilerin (aydın, yarı aydın, işçi,

öğrenci vs) izleyeceğine düşünerek bu sonuçta oyunda dile getirilen ilişkiyi yeterince "mahkum" ettiğiniz ileri sürülebilir mi? Kesin bir çözümün demeyelebilir ama, seyirci önüne çıkarılacak köklü bir seçeneğin üzerine Jaha fazla basılması gerekmez miydi?

Her ne kadar karıştımsı gibi görülseler de, İkili Oyun'un kadın ve erkeği, birbirini tümleyen kişilerdir bu ikili oyunda. Erkeğin nereden çıkıp nereye vardığı sahne üzerinde daha kolay izlenir de, kadın daha güç ele verir kendini. Bildiği, duyduğu bütün doğruları sıralayarak yapar bunu da. Çok dost ahbab rica etti bize bu konuda. Kadının sıızlanarak da olsa kendi sonunu daha bir çektiğimi, kimi seyircide onunla özdeşleşip rahat etme gerekemeyi duyuyorum. Oyunun sonunda kadının gerçek çizgisinde donuşu, önlenmez bir düş kırıklığı yaratıyor onlarda. "Yahu" diyorlar, "hiç değilse kadın bütün bu bildikleri aşkına kurtarılamaz mıydı sonunda? Tüm karşı çıktığı yanlışlara dönüşmesi haktan revamı yani?"

Oysa İkili Oyun'un kadınının ikili oyunu da bu işte. "Yalnızca bilim yetmez, karar verip davranmak gerek" üğününe bile biliyor ikili oyunun kadını, ve davranışları bir türlü. Hani oyunun sonunda ikisinin dansa duralmalardan da önce birkenara keçilip dense ki ona, "Hadi uzulme, işte devrimci hareketin içinde olacaksınız artık. Güncel devrimci görevleri başlıyor." Kimbilir ne kadar çok bahane bulurdu ayak üstü; oğlunun sütsaasıyle, koleaj senay hazırlıklı da dahil buna.

Dost ahbab başışlasın bizi, ikili oyunun bu akışı içinde, ikili oyunun kadınının da erkeğinin de başkaca bir çaresi yok, dansedecekler, oyunun sonunda. Böyle bir son da, Dostlar Tiyatrosu seyircisi için (aydın, yan aydın, işçi, öğrenci bu deniyor soruda) sanıulz yeterince güçlü bir seçeneğin varulmasını ve hatta kesim bir çözümdür.

İkili Oyun'un sonu için kimilerince geliştirilen hassasıyet galba biraz da, dans etmek eyleminin fazlaca abartık oluşundan ileri geliyor. Sona itibarı olanlar değişme güçlerini içlerinde taşıyorlarsa eğer, onlar da dans etmeye burç bilimini seçseler o zaman, mutfak bilimi ya da. Herhalde bu yaştan, bu baştan sonra, oturup da ruhculuğa başlayacak halleri yok. Hiç değilse bu burç bilimi ile mutfak biliminin yabancı adları da var, sonu "loji" diye biliyor. Kimbilir belki, durum vaziyet. "Bir kağıt hafifçe yukarı kalkık bir biçimde" bir süre daha idare edilir böylelikle.

Irem Acaroğlu'nun Yürüyüş'e özel demeci:

1977-1981 döneminde toplumcu belediye anlayışı yaygınlaşacaktır

1977 ÖNSEÇİMLERİNDE ÖN SEÇİM KURUMUNUN NASIL İŞLEDİĞİNİ GÖRDÜK. TAM ANLAMI İLE HALK İSTESE BİLE "BİZE NE BİZ BİLDİĞİMİZİ SEÇERİZ" HAVASI EGEMENDİ. TEK TOPLUMCU GÖRÜŞ YAYILMASIN, YERLEŞMESİN, KÖKLEŞMESİN DE NE OLURSA OLUN HAVASI. BU NEDENLE 1977-1981 BELEDİYELERİ HALKIN, KENTLİNİN DEĞİL TOPLUMCULUKTAN UZAK PARTİLERİN VE DELEGELERİN BELEDİYELERİ OLACAK GİBİ GÖRÜNÜYOR. BU İLK VE TEK DENEYİM DE DEĞİL. NE ZAMAN HALKTAN YANA BAŞARILI BİR UYGULAMA ÇABASI GÖRÜLSE, SİSTEM HEMEN BUNU BASTIRMAK İÇİN ÖRGÜTLERİN. YAPI, DÜZEN SORUNU BU.

* Belediyeçilik anlayışındaki evrimi nasıl değerlendiriyorsunuz?

* Bizde belediyeler merkezi sistemin zorlaması ve karar vermesiyle kurulmuş, diğer deyişle kentli nüfus gerektirdiği için değil, merkezi idare öyle istediği için oluşmuş yerel yönetim örgütleri. Tıpkı lonca örgütü gibi. Biraz da bu nedenle belediyeler bir türlü merkezi yönetimin vesayetinden kurtulamamışlar, kurtulmalarını istenmemiş. Yine bu nedenle belediyeler yıllar yılı ülkeyi yönetmek için benimsenen sistemlerin kentlerdeki ayarları olmuşlar.

1930 yılında çıkarılan belediyeler yasası devrin yönetim ve kent anlayışını yansıması açısından çok ilginç. Belediyeleri kentlin temsiliğinden, kentli nüfusa henüz kentleşme süreci başlamamış olduğundan, kent kökenlileri daha rahat yaşama koşulları yaratılmasından sorumlu tutuyor da konut gibi, eğitim gibi kentte tüketilen malların üretimi gibi toplumsal içerikli hizmetlerin seçimini ihtiyarı (seçmeli) bırakıyor. Kısaca batıda geliştirilen "güzel kent", "yönetimin ayrılar kent" anlayışını getirmek ve yerleştirmek istiyor.

1950'lere gelindiğinde ise, kentleşme olayı artık oluşmuş ve yerleşmiştir. Özellikle büyük kentlerin çevreleri geçekodu kuşaklarıyla çevrilmeye başlamış eski kent dokusu yeni gereksinimlere yanıt veremez duruma gelmiştir.

Bu dönemde belediye anlayışında da bir değişim hemen görüldü. Yalnızca bir park yapmak, sokakları temiz tutmak yeterli olmamaktadır. Gecekonduların bütün "istememiz" söylemlerine rağmen bir düşük ücretli çalışan ve oy deposu olarak görüldüklerinden, yeni belediye anlayışı geçekodu için en alt düzeyde de olsa kentsel hizmet götürüp bunları hoşnut eden bir içerik kazanmıştır. Kent kökenlileri için ise, büyük meydanlar, geniş yollar yapılmış, "imarci belediye" kavramı gelişmiştir.

1970'lere gelindiğinde kentlerde artık köy kökenli kentli nüfus, kent kökenlilerin sayısını aşmıştır. Toplum çeşitli etkenlerle büyük bir dönüşüm, değişim süreci içine girmiştir. Kentli nüfus için üretilen hizmetler gerek nitelik gerekse nicelik olarak yeterli kalmış, toplumdaki birikim, yeni bir belediyeçilik anlayışının yeşermesine neden olmuştur.

* Nedir bu yeni belediyeçilik anlayışının temel özelliği?

* Yeni belediyeçilik anlayışının temel özelliği, toplumcu dünya görüşüne dayanması, belediye başkanlarını başarılı, başarısız, becerikli, beceriksiz, yol yaptı, su getirdi ya da getirmedi diye değerlendirmekten öte sınıfsal içerikli bir eleştirisi getirmesi. Bu noktada toplumun en doğal ilişkisi ortaya çıkıyor. Belediyelerin yapı olarak var olan özellikleri toplumcu bir uygulamayı sınırlandırıyor. Bugünkü belediye, kapitalist toplum belediyesi. Bu yüzden de işlevleri temel kentsel ihtiyaçları sağlanmasında, kentsel hizmet üretimi, imar denetimi, kentlinin günlük gıda gereksinimlerini karşılayıcı ekonomik kesimin kent içindeki eylemleri-

ni düzenlemek ve denetlemekle sınırlı kalıyor. Daha doğrusu kalmaması için hem merkezi yönetim ve sosyalist olmayan tüm siyasal partiler, hem de belediyeçilik yapıları zorluyor.

Ama ülkede kapitalizmin gelişmesiyle görevler ve işlevler de değişiyor ve belediyelere yasadaki ihtiyarı olarak gösterilen görevler ve daha başkaları da yükleniyor.

* 1973-1977 döneminde bu ek görevler nasıl yorumlandı, yeni belediyeçilik anlayışı ne denli benimzenip uygulamaya yansındı?

* 1973-1977 döneminde bir kısım dışarıda bırakılırsa bütün büyük kentler sosyal demokrat belediye başkanlarıyla yönetildi. Bu doğal olarak bir rasanlı değil. Büyük ve küçük kent belediyeleri arasında önemli ideolojik farklar vardır. Küçük belediyelerin yerleşmeleri kademelenmesindeki yeri hemşehrillik gibi yöresel görüşlere güç kazandırır. Bunun yanı sıra siyasal ideolojilerinde de büyük farklılıklar gözlenebilir.

CHP'li belediye başkanları, büyük kentlere hazırlıksız geldiler. Belediyeçilik anlayışının değişmesi gerektiğini biliyorlardı, ama bu değişimin ne yönde ve nasıl olacağını bilmiyorlardı. Ayrıca partilerinin belediyelere ilişkin bir yorumu, bir değerlendirmesi ve hatta önerisi yoktu. Bu konudaki var olan düşünceler de sosyalist olmayan diğer partilerinkinden hiç de farklı değildi. Bu nedenlerle büyük kent belediye başkanları giden dönemde yalnız kaldılar. Başarıları, çıkışları hep bireysel kaldı. En büyük destekleri halk, hizmet etmeye çalıştıkları kentliler, en büyük köstekleri de merkezi yönetim ile kendi partileri, partilileri oldu.

Ne yapmak istedi bu adamlar ve istediklerinin ne kadarını yaptılar? Önemli soru, bu. Üretici belediye kavramı bu dönemde yerleşti. Kimi büyük kentte topraklar kamulaştırıldı. Konut üretimi belediyenin birincil görevleri arasında alındı. İzmit, Ankara ve Kayseri gibi kentler bu konuda geri dönülmez adımlar attılar, ama bunlardan yalnızca İzmit'in ki somutlaşabili. Örneğin İstanbul belediyesi ilk kez mal varlığını saptayıp, mallarının çikar gruplarına nasıl yağma edildiğini gördü. Ankara belediyesi değeri devletin bütçesine yaklaşan mal varlığı karşısında yalnızca 15 milyon liralık bir gelir sağladığının farkına vardı. Adana'da da benzer bir durum değiştirilmeye çalışıldı. Bazıları kentlerde oluşan rantları kiramanın tek yolunun üretmek olduğunu gördü ve savundu.

Hepsinin birleştiği bir nokta oldu. O da kentlilerin kentlinin ya da kentlerde yaşayan büyük çoğunluğun değil, sayıları az ama güçleri çok grupların yönettiği idi. Tek tek davranmak zorunda kaldıkları için bunu kiramadılar, en büyük başarısızlıkları da bu oldu. Yoksa, merkezi yönetim yardım etmese de kentliler belediyeler biçimlenebilir, ama spekülasyonunun kötü etkilerinin oluşan değerleri tekrar topluma dönüştürerek hafifletilebilir, konut üretiminde yeni, ileri teknolojiler deneyilebilir, ara tüketim mallarını kendileri üretip dağıtabilirlerdi.

* Ön seçim sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

* Ön seçim kurumunun en ilginç yanı halkla birebir ilişkide olan ilk kademe demokratik örgütler diye nitelendirilen belediyelerde kentlin gerçek yönetime bile, yöneticileri, belediye meclisi üyelerini ve başkanları halkın seçmemesi. Bunu 1977 öns seçimlerinde bütün açıklığı ile gördük. Tam anlamıyla halk istese bile "bize ne biz bildiğimizi seçeriz" havası yaygındı, egemendi. Tek toplumcu görüş yayılmasını, yerleşmesini, kökleşmesini de ne olursa olsun havası. Bu nedenle 1977-1981 belediyeleri halkın, kentlinin değil, toplumluktan uzak partilerin, delegelerin belediyeleri olacak gibi görünüyordu. Bu ilk ve tek deneyim de değil. Ne zaman halktan yana başarılı bir uygulama çabası görülse, sistem hemen bunu bastırmak için örgütlenir. Yapı, düzen sorunu bu.

* 1977-1981 döneminde toplumcu belediye anlayışının yaygınlaşmasında, yerleşmesinde bir duraklama olacak mı?

* Tam tersi. Birkaç çıkarıcı istedi diye toplumcular geri gitmez. Önümüzdeki seçimlerde de bazı partilere halkın gereken dersi vereceği kanısındayım. Bu korku nedeniyle bir seçimlere bir gövde gösterisi, bir çeşit güven oylaması gibi bakıyor hem CHP hem de MC partileri. Bu durumda vatandaş ister istemez bu ikilem içinde oy kullanmak zorunda bırakılıyor. Kentli toplum her zaman ilerlicidir. Yukarıda sözünü ettiğim ders bu nedenle biraz hafif olabilir. Diğer bir anlamıyla, seçimlerdeki başarı partilerin programlarını ya da yöneticilerine güvenoyundan çok, kentli ilericiliğinin bir sonucu olacaktır. Kanımca bu unutulmamalı.

Toplumcu görüş belediyelere bir gereksinim sonucu gördüğü için 1977-1981 döneminde tüm engellemeler karşın yaygınlaşacak, yerleşecektir. Örneğin İzmit halkı herhalde konutlarından vazgeçmeyecek. Ankara halkı Batikent'in ve gecekondularına dağıtılacak kullanma hakkı belgelerinin emcammı yakından izleyecek. Gecekondularda yaşayan işçi sayısı çoğaldıkça sendikalar yerel yönetim sorunlarıyla uğraşmak zorunda kalacaklar. Daha önemlisi bazı kentlerimizde belediye meclislerinin yapısı az da olsa değişecek, çalışanlar, işçiler, emekçiler de meclislerde temsil edilecek. Zaten gerçek çözüme ancak bunların sayılarının artması ve yaşadıkları kentleri onların yönetmesiyle varılacak.